

ISKRA

Dan Iskre '89

Pod samotnimi črnovrškimi hribi je bilo prvega julija veselo že od prvih jutranjih ur naprej. Iskraši so tudi to pot izkazali svojo vztrajnost in pripadnost, saj se je na letošnjem tradicionalnem srečanju Iskre zbralo skoraj deset tisoč ljudi, da utrdi stara prijateljstva in pridobi nova znanstva in ne nazadnje, da se поблиže spozna z bogato in dolgoletno tradicijo prirediteljev in gostiteljev Iskriade, tj. idrijsko Iskro Rotomatiko. Po mnenju mnogih udeležencev Iskrinega srečanja velja idrijskim Iskrašem vsa pohvala za enkratno in odlično organizacijo. Skozi bogat in domiselni kulturni program in spremljajoče prireditve so nam predstavili slikovito podobo Idrije, toda ne samo njenega dejavnostnega pomena, pač pa tudi ljudi, mišljenje in način njihovega življenja. Dogajanje je namreč imelo poseben pečat, pečat petstoletnice mesta Idrije in njenega razvoja, torej Idrije kot kraja, z nenavadno govoricco za naše uho in s samosvojnimi ljudmi.

Pohitimo v dan, da nam sonce ne zaide — je bilo geslo letošnje prireditve — dneva Iskre, namenjeno predvsem zabavi in sprostitvi ter nabiranju novih življenjskih moči za čas, ko se bolj kot kdajkoli prej z delovno vneto boriš za obeljavnejši jutri. In nek optimizem je vel iz celotnega srečanja, ki so ga Iskraši tudi to pot, kljub številnim težavam, tako gmojne, kot politične narave, potrdili s svojo številčno udeležbo. Ponazarjala ga je tudi valovita črta — valovnica kot simbol letošnje prireditve, ki kot starodavno znamenje predstavlja silo in moč. Kot znamenje večne energije je bila namenjena vsem tistim, katerih delovni uspehi se ujema s tem simbolom.

In nenazadnje sta v optimističnem slogu zbranim na družinskem prazniku Iskre spregovorila tudi predsednik Iskrinega Poslovodnega odbora Franc Silkovič in podpredsednik zveznega izvršnega sveta Živko Pregl, ki sta nakazala podobo nove Iskre, trdno povezane v poslovni sistem, ki bo z idejami, ambicijami in energijo, kot veliko strukturirano mednarodno tehnološko napredno in tržno usmerjeno podjetje znalo izkoristiti in na polno uveljaviti nove možnosti, ki jih vsekakor odpira jugoslovanska gospodarska reforma.

Vesna Žunič

Kolegij glavnih direktorjev

Rast izvoza se nadaljuje

Predsednik PO SOZD Iskra Franc Šifkovič, ki je vodil kolegij glavnih direktorjev, je v uvodu poudaril, da je bil nedavno dan Iskre in borca na Črnem vrhu organiziran zelo dobro in se zahvalil prirediteljem našega tradicionalnega zbora, idrijski Rotomatiki za uspešno organizacijo in odličen kulturni program te naše tradicionalne prireditve. Ob tem je dejal, da bo treba dan Iskre vsekakor ohraniti, vendar organizirati drugače, predvsem pa naj bi postal normalni poslovni dogodek Iskre.

Vito Osojnik je na kratko spregovoril o poslovanju Iskre v prvem trimesečju letošnjega leta, o katerem je že razpravljal in sklepal centralni delavski svet, v nadaljevanju pa je poudaril, da moramo kljub novi zakonski regulativi, ki ne zahteva več četrletnih bilanc, v Iskri imeti bilančne preglede ne samo za četrletja, temveč tudi za mesece in celo dneve. Podrobneje je nato spregovoril o finančnem položaju Iskre, ki je podoben, to se pravi prav tako težaven kot v ostalem jugoslovanskem gospodarstvu ter pri tem omenil nekaj naših delovnih organizacij, ki poslujejo dobro in imajo zadovoljive finančne rezultate.

Janez Vipotnik je na kratko poročal o Iskrinem izvozu v prvi polovici letošnjega leta in ugotovil, da smo v prvih šestih mesecih izvo-

zili za 155 milijona dolarjev, kar pomeni 16% več kot lani ob istem času. Od tega je šlo na konvertibilno območje 121 milijonov ali 12% več kot LANI, 34,5 milijona pa smo prodali na klirinški trg, kar pomeni 34% več kot lani. Potem je navedel nekaj primerjalnih podatkov za izvoz v Sloveniji in Jugoslaviji glede na naš SOZD in ti podatki tudi kažejo o razmeroma uspešni rasti Iskrinega izvoza v letošnjem letu.

Ob koncu je še povedal, da se trend relativno dobrega obdobja izvoza na konvertibilno območje še nadaljuje, kar velja vsekakor še bolj izkoristiti, ker se nam na drugi strani zaradi gospodarskega položaja in pomanjkanja sredstev zapira domači trg. Informacijo o zaposlovanju in fluktuaciji v SOZD Iskra za obdobje januar maj 1989 je podal Jože Godec in

ugotovil, da se število zaposlenih v Iskri še naprej zmanjšuje in je

bilo ob koncu maja 480 delavcev manj kot ob koncu lanskega leta, kar pomeni 1,6% manj delavcev. To je vsekakor pozitiven pojav, čeprav ne smemo pri tem pozabiti, da se še nadaljuje tako imenovana negativna »inženirska bilanca«, ki jo bo potrebno vsekakor podrobneje preučiti in zaustaviti.

D.Ž.

Iskra Kibernetika

Referendum ni uspel

Na referendumu 29. junija 1989 so delavci DO Iskra Kibernetika glasovali o predlogu statuta, s katerim naj bi se delovna organizacija (razen TOZD Instrumenti, ki se je izločila s 1. 7. 1989 in se organizirala kot samostojno družbeno podjetje) organizirala kot družbeno podjetje s petimi programskimi enotami — tovarnami, s skupno proizvodno dejavnostjo in strokovnimi službami.

Udeležba na referendumu je bila 86-odstotna, za predlagani statut pa je glasovalo le 43,2 odstotka volilcev. Statut ni bil sprejet v TOZD Števeci (12,7%), v TOZD Mehanizmi (39,5%) in v TOZD Stikala (48,6%). Zanimiva bo analiza vzrokov za takšno odločitev delavcev v omenjenih TOZD, saj na statut po predlaganih spremembah v javni obravnavi ni bilo pripomb. O nadaljnjem postopku bo odločil delavski svet DO Kibernetika na prihodnjem zasedanju.

Priprave na spremembo organiziranosti se bodo torej nadaljevale tudi v drugi polovici leta. Spet se bodo vrstili sestanki, obravnave, zbori delavcev... To pa jemlje kolektivu Iskre Kibernetike veliko časa in energije, oboje bi nujno potreboval za doseganje uspešnejših poslovnih rezultatov.

Alojz Boc

ISKRA — Industrija z avtomatiko

Ljubljana, n. sub. o.
Ljubljana, Stegne 15 b

RAZPISUJE

NAGRADE dr. Vratislava Bedjaniča

za doktorsko disertacijo, magistrska in diplomska dela s področja sistemov, naprav in elementov avtomatizacije, zaščite in stikalne tehnike.

Nagrade so namenjene doktorjem in magistrskim elektrotehničnim znanosti ter diplomantom elektrotehničnih fakultet, ki so svoje delo zagovarjali v študijskem letu 1988/89.

V študijskem letu 1988/89 bomo podelili

- eno nagrado za doktorsko disertacijo
- dve nagradi za magistrska dela
- pet nagrad za diplomska dela

Predloge za razpisane nagrade posredujejo fakultete in sicer le za tiste kandidate, ki so svoje delo zagovarjali v študijskem letu, za katerega je razpis objavljen.

Predlogu mora biti obvezno priložena doktorska disertacija, magistrsko, oz. diplomsko delo z mnenjem fakultete.

Vsaka fakulteta lahko poda največ (tri) predloge za diplomska dela. Predlagatelje opozarjamo, da lahko za nagrade predlagajo le tiste kandidate, ki do sedaj še niso prejeli nagrade dr. Bedjaniča.

Komisija nagrajenih del ne vrača!

Komisija za nagrade dr. Bedjaniča bo sprejemala prijave, oz. predloge za podelitev nagrad v letu 1989 do vključno 16. oktobra 1989. Vsak predlog za podelitev nagrade mora vsebovati tudi točen naslov kandidata ter ime in priimek mentorja, z naslovom.

Po sprejemu sklepa o podelitvi nagrad komisija o sprejetem sklepu obvesti vse predlagatelje.

Nagrade bodo podeljene decembra 1989 ob obletnici smrti dr. Vratislava Bedjaniča.

Nagrajenci prejmejo poleg denarne nagrade tudi pisno priznanje. Prijave z vso potrebno dokumentacijo je potrebno posredovati na naslov:

Predsednik »Komisije za nagrade dr. Vratislava Bedjaniča«, prof. dr. Anton OGORELEC
Fakulteta za elektrotehniko, 61000 Ljubljana, Tržaška c. 25.

Komisija za nagrade
dr. Vratislava Bedjaniča:
prof. dr. Anton OGORELEC, l. r.

Predsednik delavskega sveta
delovne organizacije:
Marjan KOBAV

Državna odlikovanja za idrijske Iskraše

Na priložnostni slavnosti v okviru delovnega kolektiva je predsednica Skupščine občine Idrija Ivica Kavčič podelila državna odlikovanja trem delavcem Iskre Rotomatike, s katerimi jih je odlikovalo Predsedstvo SFRJ. Ta pomemben dogodek so v Iskri popestrili s priložnostnim kulturnim programom, v katerem so nastopili Trio Lorenz, harfistka Tanja Zajc in plesalka Nina Mavec.

Odlikovanje predsedstva SFRJ, Red za slug za narod s srebrno zvezdo je prejel glavni direktor Iskre Rotomatike Edvard Svetlik. Odlikovanje so mu podelili za široko ustvarjanje možnosti napredka in razvoja v kolektivu, kraju in občini ter za zaupanje ljudi v boljši jutri, ki jo vliva njegova uspešna poslovna politika. V obrazložitvi je bilo med drugim zapisano, da je Edvard Svetlik po letu 1980 v pičlih 10 letih uvajanja vrste poslovnih reform uspel doseči tisto, o čemer danes sanjajo številni delovni kolektivi po Jugoslaviji in tudi zunaj nje. Da je delovno mesto prostor, kjer človek krepi in razvija svoje življenjske potencialne, namesto, da bi se ob njem izčrpaval je cilj, katerega lahko dosežejo le usklajeni in uigrani delovni teami, med seboj tesno povezani v tržno in poslovno uspešno, živo celoto. Hkrati je to predpogoj in temelj uspešnega gospodarskega razvoja, ki ga poslovna politika Edvarda Svetlika na čelu Iskre Rotomatike dosledno povezuje z dvilaskrno ravni prebivalstva, tako na delovnem mestu, kot v prostem času.

Neposredna vključitev v mednarodno delitev dela, posodabljanje opreme in vlaganja v napredek tehnologije, na podlagi lastnega znanja, novi, drzni prijemi v organizaciji dela

in poslovanja ter predvsem vrsta sodobnih novosti v zunanji in notranji trgovini, vse to je našlo koristen prostor v firmi Iskre Rotomatike, ki danes lahko svoj izdelek enakovredno nudi kateremu koli delu svetovnega trga. To pa pomeni za vsakega člana te velike delovne družine samodokazovanje in samozavest, zadovoljstvo in življenjsko srečo. To je dokaz in potrditev človeških sposobnosti, ki se lahko v kvalitetno vodenem kolektivu nemoteno razvijajo in zagotavljajo sebi razvoj ter napredek, zanamcem prihodnost.

Delavec v današnji sodobno opremljeni, ekonomično organizirani in dolgoročno perspektivni firmi Iskre Rotomatike pozna in na vsakem koraku občuti tvoren prispevek Edvarda Svetlika, ki je vedno znal upravljati tovarno na načelih demokracije in pristnih medsebojnih odnosov z vsakim prizadevnim delavcem.

Tehnični direktor Iskre Rotomatike Rafael Kogej je prejel Red dela s srebrnim vencem, s katerim ga je Predsedstvo SFRJ odlikovalo za neprecenljiv prispevek pri tehničnem in tehnološkem vključevanju Iskre Rotomatike v napredne svetovne tokove. Rafael Kogej je s svojim strokovnim znanjem in delovnim elanom postavil temelje današnjim razvoj-

nim možnostim Iskre Rotomatike na tehnološko-tehničnem področju. Z nakopičenim znanjem, iznajdljivostjo, osebno zavzetostjo je Rafael Kogej uspel, tako v organizacijskem, kot v tehnološkem smislu iz obrtniško naravnane produkcijskega procesa oblikovati sodobno industrijsko proizvodnjo, ki je sposobna zadovoljevati vsakršne potrebe tržišča. Kot osebnost sploh in nevsiljiv je svoje delovne uspehe obarval z naprednimi rezultati, ne da bi kolektiv ob tem čutil kakršno koli vsiljivo poseganje v ritem dela. Postopno in brez zaostrovanja se je delavec v kratkem znašel v sodobnih, novih organizacijskih možnostih produkcije, kjer sta kakovost in prodaja usmerjena na zahod, prispevek posameznika pa je vrednoten po njegovi dejanski vrednosti.

Izidorja Žaklja pa je Predsedstvo SFRJ odlikovalo z Redom dela s srebrnim vencem za njegovo neizmerno zanesljivost, natančnost in doslednost pri izvajanju nalog, ki sta jih preden postavila napredek in razvoj.

Izidor Žakelj je živa legenda dela in razvoja na Idrijskem. Začel je kot mlad delavec v Rudniku živega srebra, kjer je doživel vse njegove razvojne faze od razcveta do strmega padca. Tudi v naš delovni kolektiv se je vključil ob prvih nerodnih korakih ter mu z vsemi svojimi dobrimi lastnostmi stal ves čas ob strani. Neverjetna natančnost in doslednost, s katerima se loti svojih nalog sta mu med sodelavci pa tudi širše prinesla zaslužen sloves delovnega tovariša, ki bo vedno do potankosti uresničil skupno dogovorjene naloge. Z inovativnim razvojem merilnih tehnik za specifične potrebe zapletenega razvojnega programa je Iskri Rotomatiki odprl svojevrstne možnosti sodobnega napredka, kar mu je uspelo predvsem po zaslugi omejenih delovnih navad in discipline.

Ob tem pa ne gre spregledati tudi njegovega prostovoljnega prispevka k razvoju zborovskega petja, tako v kraju bivanja, kot na ravni občine.

F. Š.

Trije projekti za izhod iz krize

To pot najin razgovor z direktorjem DO Elektromotorji Tonetom Rakovcem ni bil v znamenju števil, uspehov in neuspehov bilance in podobnih stvari, temveč je bil usmerjen predvsem v eno samo vprašanje in iskanje odgovora nanj, to je v vprašanje, kako iz sedanje krize.

»Krizo je globoka in bo imela gotovo dolgoletne posledice,« je skušal na to navidezno preprosto vprašanje, odgovoriti že na začetku naš sogovornik ter nadaljeval: »Upadanje kupne moči, skoraj nobenih novih vlaganj v novo tehnologijo v zadnjih letih, vrtoglavo visoka inflacija in visoke družbene dejatve so do kraja obubožali gospodarstvo, ki se ne bo pobralo v nekaj letih.

V takšnih razmerah smo gospodarili v lanskem letu in podobne razmere se nam obetajo tudi za letošnje leto. Res je, da prihaja v zadnjem času do bistvenih spremem, ki jih prinaša predvsem nov zakon o podjetjih, vendar menim, da to na letošnje leto še ne bo imelo večjega vpliva. Prepričan sem, da bo potrebno, preden bo novi zakon tudi res prišel do veljave tudi v gospodarstvu, pred tem še marsikaj spremeniti. Temeljni pogoj za dobro podjetništvo pa sta stabilno okolje in družba, ki v to res verjame. Pri tem je prav gotovo vzpodbudno, da nova zvezna vlada dela v tej smeri in da v nadaljnjem lahko pričakujemo okrepe, ki naj jih podjetništvo uresniči tudi v praksi.«

Seveda tudi pri vas v tem smislu ne stojite križem rok in kolikor vam, ste v tem smislu tudi sami pripravili nekatere projekte, ki jih mislite uresničiti, oz. jih že uresničujete letos, drugi pa so naravnani na daljše obdobje.

»Res je, če se hočemo spopasti s sedanjimi težavami in krizo, moramo pripraviti, oz. smo že pripravili za letos rešitve, ki naj bodo dolgoročne in naravnave v smislu novega podjetništva. Kakorkoli že, zavdati se moramo, da za izhod iz krize tudi v tovarni lahko računamo samo na svoje notranje rezerve in nam bodo spremembe v družbi omogočile, da zastavljene posege v tovarni tudi izpeljemo. Če bomo to zamudili, bomo pač za neuspeh krivi sami. In da bi te rezerve v tovarni zares izkoristili, smo se odločili, da bo samo že v letošnjem letu lotili treh pomembnih projektov. Prvi je »Projekt 90«, ki naj bi posodobil kompletno tehnologijo, od samih tehnoloških postopkov, do premilenosti delovnih mest. To je obsežna naloga, ki bo zajela kompletno delovno organizacijo in v kateri sodelujejo vse službe v tovarni. Druga projektna naloga zajema

kompletno materialno poslovanje. S 1. julijem pa naj bi začeli uresničevati še tretji projekt, ki naj bi v naše poslovno obnašanje vtikal kvaliteto, od vratarja pa do direktorja.«

Ali bi lahko podrobneje obrazložili slehernega izmed teh treh vaših letošnjih projektov?

»Kot sem že omenil, je prvi projekt, ki ga skrajšano imenujemo »Projekt 90«, ki ga načrtujemo in tudi že izvajamo, zadeva racionalizacijo dela in materiala na ravni delovnih mest v neposredni proizvodnji. Temeljni cilj tega projekta je povečanje produktivnosti. Večjo produktivnost naj bi dosegli predvsem z boljšo organiziranostjo dela na delovnih mestih, z boljšo oskrbo delovnih mest z materialom, orodjem, dokumentacijo, s tehnološkimi racionalizacijami, povečano mehanizacijo in z ustreznim delovnim tempom.

Za to nalogo smo izdelali delovni program in določili izvajalce, ki so v prvi fazi dela na delovnih mestih v proizvodnji v Železnikih in Retečah posneli obstoječi sistem dela. Glavne tehnološke racionalizacije so pripravili odgovorni tehnologi tehnološke priprave proizvodnje. Pri tem so za temelj uporabili analize obstoječega stanja in že dane podlage za racionalizacijo, ki izhajajo iz študija dela. Za povečanje produktivnosti so potrebne nove tehnološke rešitve. Cilj naloge je sorazmerno zelo visok, saj načrtujemo, da se produktivnost v naši delovni organizaciji mora dvigniti tako, da bo za 20% nad povprečjem gospodarstva v Sloveniji. Ker smo trenutno na isti ravni kot povprečje gospodarstva naše republike, pri čemer naj pripomnim, da smo bili že znatno višji, je torej prva projektna naloga zato zelo zahtevna.

Možnost dosega načrtovanega cilja podpira tudi že v lanskem letu izdelana vzorčna analiza dela, v katero je bilo zajetih 30 delovnih operacij v Železnikih in Retečah. Z omenjeno vzorčno analizo smo ugotovili, da je v neposredni proizvodnji potencialno kakih 300 tisoč ur/leto notranjih rezerv. Zato pričakujemo, da bomo z uvedbo prej navedenih izboljšav ter z boljšim izkoriščanjem za delo razpoložljivega časa z normalnim delovnim tem-

pom izkoristili kakih 200 tisoč ur na leto.

Vključno z izvajanjem te naloge dopolnjujemo tudi vlogo vodstvenega kadra v proizvodnji. Vodje oddelkov in urejevalci v proizvodnji morajo poleg sedanjih nalog ob okrepljenem proizvodnem procesu obvladati vrsto elementov, kot so: privajanje delavcev, obvladanje motenj pri delu, inštruiranje delavcev itd.

Ko smo sprejemali to projektno nalogo, smo tudi sklenili, naj bi bila naloga zaključena do 30. junija prihodnjega leta. Za uspešnost prve projektno naloge nam vsekakor priča tudi dejstvo, da je bilo doslej že več kot 100 ljudi iz naše delovne organizacije na dopolnilnem izobraževanju, ki v tem smislu poteka zelo intenzivno v naši delovni organizaciji.«

In kako je z vašo drugo projektno nalogo, ki zajema kompletno materialno poslovanje?

»Vzporedno s prvo projektno nalogo, ki že poteka, pripravljamo drugo nalogo, ki pa je v tesni povezavi s prvo projektno nalogo. Z drugo nalogo naj bi izboljšali sedanji sistem planiranja v celotni verigi, to je od naročila kupca do odpreme kupcu. Racionalizirati moramo celotno področje materialnega poslovanja, zmanjšati zaloge materiala in kar je najtesneje povezano s prvo nalogo, zagotoviti moramo nemoteno, to je pravočasno, zadostno in kvalitetno oskrbo delovnih mest s potrebnim materialom in potrebnimi orodji. Gre torej za kompleksno racionalizacijo dela in materiala na materialnem področju.«

In za konec bi želeli reči še nekaj besed o tretji projektni nalogi, to je o kakovosti?

»Glede kakovosti, o kateri sem že govoril, da mora zajemati vse, od vratarja do direktorja pa imamo v načrtu izdati poseben poslovnik kakovosti. Poslovnik naj bi predstavljal dokument, s katerim bi določili sistem zagotavljanja kakovosti v naši delovni organizaciji. Namen tega dokumenta je prikazati, da je v naši DO politika kakovosti in način njenega izvajanja podrobno razdeljena in opredeljena. Hkrati naj bi bil pomoč sektorju kontrole kakovosti in ostalim organizacijskim enotam v naši DO za boljše

Tone Rakovec

razumevanje njihove vloge, odgovornosti in zadožitve v sistemu zagotavljanja kakovosti. Dalje naj bi bil poslovnik pomoč poslovnim organom DO pri izvajanju in nadziranju politike kakovosti. Z jedrnatim opisom sistema zagotavljanja kakovosti bi olajšali izvajanje aktivnosti kontrole, oz. preverjanja kakovosti. Dalje bi seznanjali kupce naših izdelkov o sistemu kakovosti, ki ga izvajamo v naši DO, da bi si tako pridobili zaupanje kupcev v kakovost in zanesljivost naših izdelkov. Gre tudi za informiranje kooperantov in dobaviteljev vseh delavcev v DO o temeljnih izhodiščih naše politike kakovosti in o sistemu zagotavljanja politike kakovosti. Tu gre tudi za vzdrževanje kontinuitete pri izvajanju politike kakovosti in sistema zagotavljanja kakovosti v primeru kadrovskih sprememb v DO. In končno, poslovnik naj bi zavezoval vse zaposlene v DO za dopolnilno izobraževanje s področja kakovosti.

Seveda so v poslovniku, oz. predlogu zanj zapisane še druge obveznosti in nameni poslovnika, vendar bi o naši politiki kakovosti, zapisani v poslovniku, povedal še naslednji dve ugotovitvi: nenehno je prisotno spremljanje in analiziranje kakovosti izdelka skozi proces izdelave ter njegovo obnašanje v uporabi. Zgrajen je učinkovit informacijski sistem o kakovosti, katerega informacije so izhodišče za izvedbo korektivnih ukrepov in nenehno izpopolnjevanje izdelkov.

Slehera organizacijska enota je na svojem področju odgovorna za uresničevanje ciljev kakovosti. Zato vodstvo ustvarja potrebne pogoje in izvaja nenehno nadzor nad uresničevanjem teh ciljev. In končno, sektor kontrole kakovosti je odgovoren za koordinacijo ukrepov, ki uravnavajo kakovost ter za nadzor nad kakovostjo naših izdelkov v vseh fazah izdelave,« je zaključil naš razgovor glavni direktor DO Elektromotorji Tone Rakovec.

D. Ž.

Predlog samoupravnega sporazuma o spremembah v organiziranju Avtomatike določen, referendum za sprejem razpisan

V prejšnji številki glasila Iskra smo predstavili bistvene novosti osnutka Samoupravnega sporazuma o spremembah v organiziranju delovne organizacije, oz. o preoblikovanju TOZD v podjetja, ki je bil določen in podan v poprejšnjo obravnavo na 1. izredni seji delavskega sveta delovne organizacije.

Kot je bilo pričakovati, so delavci TOZD v času poprejšnje obravnave, zaključene z 22. junijem podali vrsto pripomb in dopolnil, ki pa bistveno niso posegle v samo vsebino osnutka. Strokovne službe Področja za pravno-spolno zadeve v delovni skupnosti so pripombe obdelale ter tehtne in sprejemljive upoštevale v samem predlogu sporazuma. Celotno gradivo (tako pripombe, obrazložitve kakor tudi besedilo predloga) so bile v tem času obravnavane tudi na kolegiju poslovodnih organov TOZD in DO, kakor tudi na odboru za organizacijo in kadre ter razvoj samoupravljanja, ki je besedilo tudi oblikoval in ga predložil delavskemu svetu v določitev.

V obrazložitvi predloga, ki so ga delegati delavskega sveta na 2. zasedanju, 23. 6. 1989 tudi sprejeli, je bilo rečeno:

Predlog samoupravnega sporazuma ni le rezultat razprav v okviru poprejšnje obravnave, ki je potekala v vseh temeljnih organizacijah, pač pa rezultat večmesečnih razprav o spremembah v organiziranju delovne organizacije, katere osnovna značilnost je preoblikovanje obstoječih temeljnih organizacij v samostojna družbena podjetja, oz. organiziranje skupnosti podjetij kot oblike združevanja teh podjetij.

Zakon o podjetjih zahteva prilagoditev organiziranosti temeljnih in delovne organizacije ter drugih družbeno-pravnih oseb z njegovimi določbami, pri čemer pa prepušča navedenim organizacijam, da se preoblikujejo v podjetja v skladu s svojimi odločitvami, upoštevajoč pri tem kvalitativne spremembe v pravni ureditvi na področju gospodarstva, za katero sta značilna zlasti lastninski pluralizem in prenos pristojnosti za urejanje vprašanj organiziranja, poslovanja in upravljanja v sfero samoupravnega oz. avtonomnega urejanja.

Predlog samoupravnega sporazuma, o katerem bodo odločali delavci temeljnih organizacij na referendumu, izhaja iz pobude pristojnih organov temeljnih organizacij in delovne organizacije, da se vse temeljne organizacije, razen TOZD Razvojni institut in TOZD Trženje, preoblikujejo v samostojna podjetja (združena v sestavljeno organizacijo), temeljni organizaciji skupnega pomena pa prenehata obstajati kot pravni osebi.

O bodoči organiziranosti temeljnih organizacij skupnega pomena je v teku priprav za spremembe v organiziranju delovne organizacije obstajalo več možnih rešitev, kot najbolj smotno pa se je izkazalo organiziranje skupnosti podjetij, v katerega sestav pridejo delavci TOZD Razvojni institut skupaj z delavci TOZD Trženje in delavci delovne skupnosti, da bi za podjetja, ki se v skupnost združijo,

opravljali določene dejavnosti in zadeve, katerih obseg bo določen glede potrebe in interesa teh podjetij.

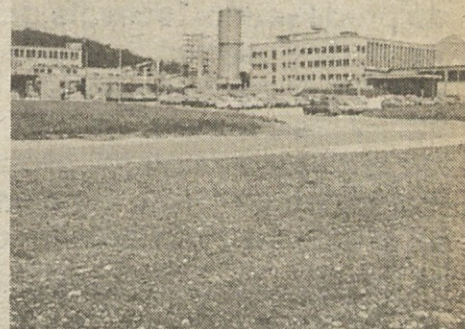
S preoblikovanjem temeljnih organizacij v podjetja in z ustanovitvijo skupnosti, bodo TOZD in delovna organizacija prenehali obstajati.

Predlog določa torej preoblikovanje temeljnih organizacij v podjetja, pri čemer se v 3. členu opredeljuje tudi pod kakšno firmo bodo podjetja poslovala v bodoče. Podjetja bodo poslovala kot ekonomske in poslovne celote, v katerih bodo delavci uresničevali svoje samoupravne pravice, obveznosti in odgovornosti ter gospodarili z družbenim kapitalom v skladu z zakoni, statutom podjetja in drugimi samoupravnimi splošnimi akti. Podjetja bodo v celoti razpolagala z vsemi sredstvi, pravicami in obveznostmi, s katerimi razpolagajo kot temeljne organizacije združenega dela do dneva statusne spremembe, sredstva, pravice in obveznosti, s katerimi razpolagata temeljni organizaciji skupnega pomena pa postanejo sredstva, pravice in obveznosti skupnosti podjetij (6. člen). Pri razmejitvi sredstev, pravic in obveznosti ter njihovih virov pa bodo uporabljeni kriteriji, ki jih določa samoupravni sporazum o združitvi v DO, oz. poseben samoupravni sporazum, v skladu z zakonom o podjetjih (7. člen), pri čemer se bodo upoštevale tudi izvedene organizacijske spremembe v zvezi s prenosi dejavnosti v preteklem obdobju.

Status združenih sredstev tudi v prihodnje obdržijo sredstva, vložena v računalniški center — sistem DELTA 4850 in v center za računalniško tehniško informatiko s tem, da postanejo deleži podjetij (izraženi v odstotku na podlagi knjigovodskih podatkov) namenjeni za začetek poslovanja skupnosti podjetij, enako velja tudi za sredstva, ki so v uporabi delovne skupnosti. Upoštevana je bila tudi pripomba iz poprejšnje obravnave glede opreme Paket 86, ki se vključijo kot osnovno sredstvo podjetij v sorazmerju s plačili anuitet TOZD, razen za RTI s tem, da uporabljajo to opremo delavci razvoja še vnaprej (8. člen).

Za obveznosti med temeljnimi organizacijami ter za obveznosti delovne organizacije, nastale pred izvršeno statusno spremembo odgovarjajo podjetja v skladu z dogovorjeno odgovornostjo po samoupravnem sporazumu o združitvi ter samoupravnih sporazumih o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih (10. člen).

V razpravi o osnutku sporazuma je bilo poudarjeno, da pri ustanovitvi skupnosti podjetij sodeluje-

jo tudi delavci, ki preidejo v njen sestav, kar je z dopolnitvijo 2. odstavka 11. člena tudi izrecno predvideno.

Ker zakon o podjetjih ne določa vsebine samoupravnega sporazuma o združevanju v skupnost, vsebuje ta predlog v 12. členu opredelitev o bistvenih vprašanjih, ki jih bo potrebno vsebinsko rešiti v citiranem samoupravnem sporazumu. V 13. členu je opredeljena tudi dejavnost ter zadeve, ki jih bodo podjetja opravljala prek skupnosti. Če pa ne bi bilo doseženo soglasje o tem ali pa bi skupnost pozneje prenehala pa gre delavcem, ki v skupnosti opravljajo določene dejavnosti, pravica do ustanovitve lastnega podjetja s tem, da se v teh podjetjih ne bo smela opravljati podjetjem konkurenčna dejavnost.

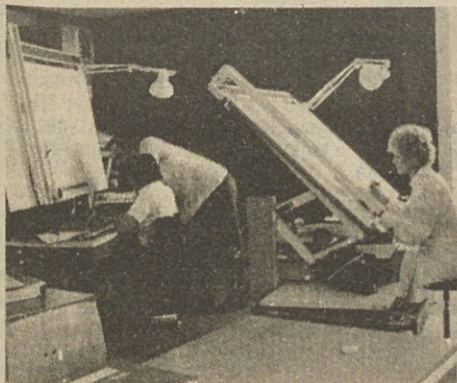
Do vpisa podjetij v sodni register, oz. sprejema novih samoupravnih splošnih aktov, uresničujejo delavci svoje samoupravne pravice po obstoječih aktih in izvoljenih samoupravnih organih (14. člen). Iz besedila je bila izločena določba, ki bi omogočala razporejanje delavcev v prehodnem obdobju, mimo obstoječih razvidov del, oz. nalog.

S sklenitvijo tega samoupravnega sporazuma pod pogojem, da se bodo zanj odločili delavci vseh temeljnih organizacij z večino glasov, bo opravljena prva faza prilagajanja samoupravne organiziranosti delovne organizacije, druga faza zajema sprejemanje statuta podjetij in sklenitev samoupravnega sporazuma o združitvi v skupnost podjetij, kar bi predvidoma morali opraviti v jesenskem roku, vendar najpozneje do konca tega leta.

Hkrati z določitvijo predloga je delavski svet delovne organizacije razpisal tudi referendum za sklenitev sporazuma, ki bo po TOZD v dneh od 7. do 12. 7. 1989.

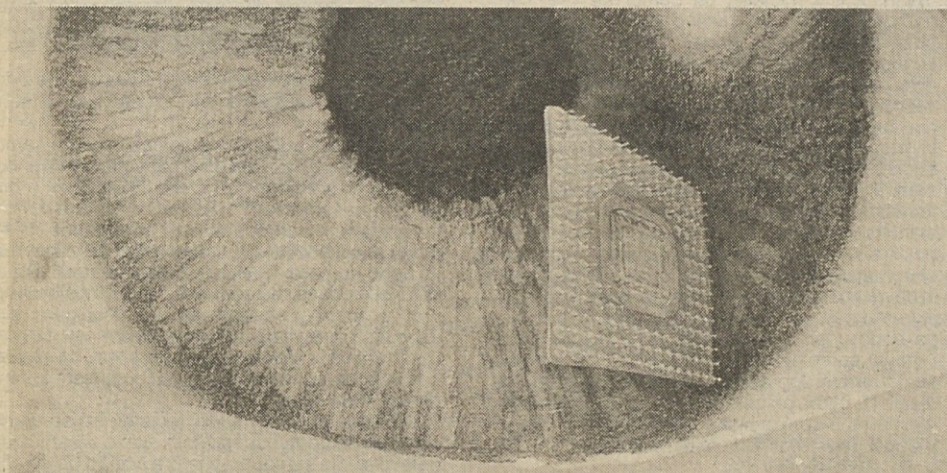
Ob zaključku je delavski svet delovne organizacije Avtomatike pozval vse delavce, da se glasovanja na referendumu polnoštevilno udeležijo in glasujejo za novo organiziranost.

Š. D.

Elektronski denar in računalniška izmenjava dokumentov

Silovit tehnološki in gospodarski napredek v razvitih državah odpira in hkrati zahteva nove možnosti za še hitrejši razvoj. V tem procesu se odpirajo nekatere stare meje, ki so do pred kratkim ločevale države, narode, podjetja, ustanove, ljudi. Posebno značilen in za nas pomemben je proces vsesplošnega usklajevanja in povezovanja v okviru Evropa 92. V Iskri smo se že vključili v široko zasnovan raziskovalno-razvojni projekt računalniškega izmenjavanja podatkov (RIP) — način poslovnega komuniciranja, ki bo prevladal v naslednjem desetletju.

Najnovejša informacijska tehnologija in mednarodni dogovori (standardi) že omogočajo računalniško izmenjavo poslovnih podatkov, listin in dokumentov neposredno med uporabniškimi računalniškimi rešitvami (aplikacijami) poslovnih partnerjev. Na ta način se lahko izredno poveča hitrost, prepustnost in zanesljivost komuniciranja ob hkratni pocenitvi poslovanja. Izmenjujejo se lahko ponudbe, naročila, računi, plačila («elektronski denar») in podobno. Danes se v svetu te možnosti šele odpirajo, toda že v bližnji prihodnosti bodo prevladujoče. V Evropi predvidevajo do l. 2000 celo 100% letno rast obsega elektronske izmenjave (EDI, oz. Electronic Data Interchange). Tako je npr. pričakovati, da bo moral izstavljalec papirnatega računa plačati svojemu kupcu za manipulativne stroške, medtem ko tega ne bo treba tistemu, ki pošilja račun po dogovorjenem standardu računalniške elektronske pošte.

Podjetja, ki med seboj računalniško izmenjujejo poslovne dokumente, morajo biti računalniško povezana bodisi neposredno ali prek javnega, oz. zasebnega omrežja za prenos podatkov. V bodočnosti bo prevladovalo digitalno telekomunikacijsko omrežje integriranih storitev (Integrated Services Digital Network ali krajše ISDN). Elektronska pošta je ena izmed najmlajših telekomunikacijskih storitev, katere razvoj se je zlasti pospešil po sprejemu CCITT priporočila X400 (1984). Le-to določa medsebojne povezave do tedaj nekompatibilne elektronske pošte v svetovnem MHS sistemu (Message Handling System).

Jedro sistema za izmenjavo podatkov na najvišji ravni meduporabniških rešitev predstavljajo ustrezni dogovori, priporočila in standardi za pretvorbo oblike dokumentov in podatkov

zaradi prenosa. Pri tem lahko vsak poslovni podsistem obdrži svoje dokumente tako, da je prehod na nov način dela enostaven in »prozen« za končne uporabnike. Za vsako vrsto poslovnega sporočila, oblikovanega v dokumentu so določeni obvezni in neobvezni podatki, ki so katalogizirani. Sporočilo o poslovnem dogodku, npr. ponudbi, naročilu in podobno, je praviloma sestavljeno iz treh oddelkov: glave, postavk sporočila in vsot. Ustroj oddelka sporočila je opredeljen z navedbo odsekov podatkov, ki tvorijo oddelke, določljivo vrstnega reda njihovega nastopanja, oblikovanjem skupin med seboj vsebinsko povezanih odsekov in ugotovitvijo največjega možnega števila ponovitev posameznih odsekov in njihovih skupin. Pri tem ni več pomembno, v katerem jeziku je izvorni dokument, kar vsekakor olajšuje poslovanje.

V ZDA se je zlasti uveljavil ANSI X12 standard za računalniško izmenjavo poslovnih podatkov. Sedaj že nastajajo svetovni standardi pod okriljem Organizacije združenih narodov. Le-ti so znani pod nazivom EDIFACT in se nanašajo na poslovanje javne uprave, trgovine in transporta. V širših okvirih potekajo hkrati prizadevanja za izpopolnitev standardov za prenos slik (pomembno pri posredovanju ponudb) in grafike (pomembno za razširitev računalniškega oblikovanja — CAD).

V slovenskem okviru poteka raziskovalno-razvojni projekt računalniške izmenjave podatkov (RIP), katerega osrednji nosilec je kranjska Visoka šola za organizacijo dela na čelu s prof. dr. J. Gričarjem. V Iskri smo že v letu 1988 iz naslova projekta računalniške Iskra mreže (RIM) sofinancirali RIP. Še posebej se je v raziskovalna prizadevanja vključila Iskra Commerce, ki

pričakuje velike ekonomske koristi ob uveljavitvi RIP v praksi. Rezultati raziskave v letu 1988 so prikazani v posebni publikaciji »RIP — Računalniško izmenjavanje podatkov«. V knjižnici Iskre INDOK je dostopnih več izvodov omenjene publikacije (113 strani).

Raziskovanje v letu 1989 predvideva:

- nadaljnje proučevanje standardov EDIFACT (zaenkrat le-ti pokrivajo samo nabavno in prodajno dejavnost),

- povezave z mednarodnimi združenji v zvezi z EDIFACT in koriščenje svetovnih spoznanj za potrebe naših organizacij,

- iskanje razpoložljivih računalniških rešitev v okviru EDIFACT,

- oblikovanje smernic za izdelavo računalniških rešitev za potrebe RIP,

- priprave za RIP na posameznih poslovnih področjih (izvoz, uvoz, trgovina, proizvodnja, transport, plačilni promet),

- priprave za prilagoditev javnega omrežja za prenos podatkov za potrebe RIP,

- proučevanje ekonomskih in pravnih vidikov RIP,

- proučevanje vpliva uvajanja RIP na organiziranost poslovanja (z RIP prihaja do medorganizacijskih poslovnih sistemov z visoko stopnjo usklajenosti delovanja sodelujočih organizacij),

- študij vpliva RIP na učinkovitost in uspešnost povezovanja podjetij s poslovnimi bankami in Službo družbenega knjigovodstva,

- izdelava katalogov EDIFACT v slovenščini,

- oblikovanje izobraževalnih programov in izvedba šolanj za potrebe RIP,

- organiziranje internih računalniških pošt v podjetjih in še nekatere druge sorodne teme.

V dneh 20. in 21. junija 1989 je Univerza v Mariboru, VŠOD, Kranj v sodelovanju s Splošnim združenjem trgovine Slovenije, organizirala na Bledu 2. posvetovanje na temo RIP, kjer so bila predstavljena raziskovalna prizadevanja v letu 1989. Srečanje strokovnjakov na Bledu je izredno uspelo in še posebej je razveseljivo, da so bile prikazane konkretne, sicer prototipne računalniške rešitve, izmenjave naročil materiala, računov in neposrednih plačil Službi družbenega knjigovodstva.

Na Področnem kolegiju za organizacijo in informatiko SOZD Iskra dne 23. marca 1989 je bilo domenično, da se prizadevanja Iskre in CA-OP za RIP znova projektno oblikujejo, da se v projekt vključi predstavnik STANDARDIZACIJE, da se tudi v l. 1989 sofinancira slovenski projekt RIP in da se deluje v popolnem dogovoru s tem pomembnim projektom. Ta raziskovalna naloga je vključena v seznam raziskovalno-razvojnih prizadevanj v zvezi z Evropo 92 v Sloveniji. Na omenjenem Področnem kolegiju je bilo zmenjeno, da se k projektnim nalogam v Iskri pristopa na osnovi interesnega združevanja. Glede na velike potencialne koristi naloge za Iskro in preliminarno podporo, je mogoče pričakovati, da bo tudi sorazmerno velik odziv pri združevanju sredstev za nalogo v l. 1989.

Iz predstavnikov organizacij, ki se bodo vključile v nalogo, se bo oblikovala projektna skupina, ki bo opredelila in usklajevala Iskrine potrebe in možnosti v okviru RIP. Nekatere organizacije v Iskri in izven nje so že izrazile pripravljenost, da se poskusno povežejo prek RIP. Prepričani smo, da bo Iskra v ospredju prizadevanj za uveljavitev RIP v praksi, kot je zmeraj bila, ko je šlo za novosti v info-tehnologiji. Ne pozabimo, da je bila Iskra pred leti tudi prva, ko je šlo za računalniško povezovanje po omrežju.

Džordž Krstič

Pohitimo v dan — da nam sonce ne zaide!

Pa začnimo to pot z zaščitnim znakom letošnjega dneva Iskre VALOVNICO, simbolom ustvarjalnega nemira in nenehnega gibanja, ki so jo kot lastni zaščitni znak promovirali v Iskri Rotomatiki letošnji prireditelji tradicionalnega srečanja Iskrašev. Če temu dodamo še geslo prireditve POHITIMO V DAN, DA NAM SONCE NE ZAIDE in sam optimizem, ki je 1. julija vel iz razgibane množice na prireditvenem prostoru na Črnem vrhu, lahko mirne duše zapišemo, da je bilo letošnje srečanje povezano s hotenji po napredku, razvoju pa ustvarjanju in trajanju.

Na Črnem vrhu smo prijetno praznovali

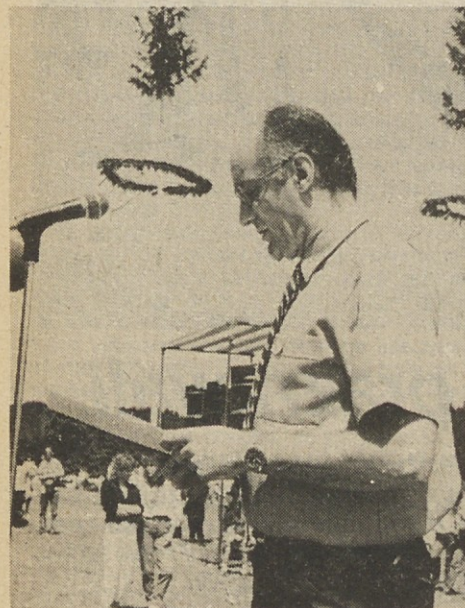
Idrijski Iskraši so se nedvomno odlično izkazali. Že od pol osme ure zjutraj sta se na prireditvenem prostoru, kamor so prihajali ljudje od blizu in daleč, zvrstili dve godbi na pihala, tamburaški orkester, harmonikaš in folkloristi. V uradnem delu, kjer se je najprej skozi domiselni kulturni program predstavilo več kot petdeset ustvarjalcev, od gledaliških in amaterskih

igralcev do otrok, smo udeleženci spoznali življenje, delo in na tradicijo navezanih Idrijčanov, ki še vedno veljajo za samosvoje posebneže. Dogajanje je bilo namreč povezano tudi s petstoletnico Idrije in njenega razvoja, kar je srečanju dalo še bolj slavnostni in morda samosvoj in enkratni pridih.

»Današnje Iskrino srečanje, ki smo ga vsi skupaj začeli z optimizmom, se je razvilo v resnični praznik Iskrašev. Geslo Pohitimo v dan, da nam sonce ne zaide nosi v sebi veliko simbolike, ki jo lahko prenesemo tudi v poslovno življenje.« je Iskraše, njihove svojce in prijatelje pozdravil predsednik Iskrinega poslovnega odbora **Franc Šifkovič**. V krajšem nagovoru je dejal, da bo potrebno veliko dela in energije za prilagajanje Iskre prihajajočim spremembam in da bo gospodarsko reformo »preživela« le bolj elastična in bolj prilagojena trgu kot sedaj. In ta nova Iskra, povezana v resnično trden poslovni sistem bo v prihodnje zagotavljala razvoj in socialno varnost svojim delavcem in začela odpirati tudi nova delovna mesta mladim.

Po nagovoru je Franc Šifkovič prepustil besedo slavnostnemu govorniku podpredsedniku zveznega izvršnega sveta Živku Preglu:

»Tovarišice in tovariši. Iz Beograda sem prišel šele sinoči, ker sem se ves teden ukvarjal s sistemskimi spremembami, ki jih predlaga Zvezni izvršni svet, zato mi ne smete zameriti, ker bom govoril prosto in nimam natipkanega govora.

Dokumentacija kaže, da ste danes zbrani na 16. shodu SOZD Iskra. Na srečanju, ki je iz obeleževanja dneva borca preraslo v dan Iskre.

Ko je pred letom dni na Sorici govoril predsednik republiške gospodarske zbornice predsednik Marko Bulc, vas je bodril z naslednjim: »V Jugoslaviji je reforma politično sprejeta, tržne odnose ne sprejemamo kot cilj, temveč kot pot za učinkovitejšo gospodarjenje.« Danes lahko rečemo da smo na tej poti prestopili že nekatere bistvene korake. Več kot pol leta je minilo, odkar so sprejeti amandmaji ustave Jugoslavije, ki predvsem na družbenoekonomskem področju omogočajo hiter napredek ekonomsko učinkovite in moderne družbe in gospodarstva v njej. Na tej osnovi so bile sprejete mnoge sistemske spremembe, ki ustvarjajo tržni ambient za dobro in ustvarjalno delo. Tu prav gotovo velja omeniti Zakon o tujih vlaganjih, ki odpira široke možnosti za dotok tuje akumulacije, ne na kreditni osnovi, pač pa na podlagi skupnega vlaganja, skupnega tveganja, na podlagi novega tehnološkega znanja in na podlagi skupnega prodora na nove trge. Omeniti velja Zakon o jugoslovanski banki za mednarodno ekonomsko sodelovanje. Prav ta se je pred nekaj dnevi konstituirala kot prva delniška družba, kot banka na podlagi delnic, ki bo sposobna podpreti ekspanzijo našega gospodarstva pri njegovem prodoru z izvozom opreme na tuje trge. Sprejet je bil Zakon o NBJ, ki jo spreminja iz inflatornega financerja sumljivih ekonomskih potez v ustanovo, ki mora skrbeti za zdrav, to je dober denar.

Važno se mi zdi reči, da je včeraj skupščina Jugoslavije sprejela dva zelo pomembna zakona. Spremenila je Zakon o podjetjih in spremenila je Zakon o bankah. V splošnem prepričanju gre za dva zelo sodobna zakona. Poslej ne bo več bistvenih razlik s podobnimi ustanovami v tujini. Zakona uveljavljata lastninski pluralizem, kjer se enakopravno uveljavljajo družbena, zasebna, združna lastnina, odprte pa so vse možnosti mešanja teh lastnin, prehajanja ene vrste podjetij v

drugo na temelju učinkovite mešane lastnine. V teh zakonih je uveljavljen nacionalni tretina tujca, kar pomeni, da v zakonih ne delamo bistvenih razlik med tujimi in jugoslovanskimi gospodarskimi subjekti. Bistveno se krepi samostojnost podjetij, krepi se njihova neodvisnost v odnosu do državnih teles, seveda pa se krepi njihova odgovornost za ustvarjanje dobička. Delavci samoupravljajo na podlagi svojega živega dela in na podlagi družbene lastnine, upravljajo pa tudi drugi nosilci kapitala, pač v skladu s svojim deležem v kapitalu.

Septembra bo sprejetih še nekaj pomembnih zakonov. Zakon o zunanjetrgovinskem poslovanju, Zakon o deviznem poslovanju, ki bosta vnesla v naše ekonomske odnose s tujino radikalno deregulacijo, internacionalizacijo naše proizvodnje, enakopravnost vseh tipov lastnin v ekonomskih odnosih s tujino, tržna načela pri odločanju o tečaju konvertibilnih valut in klirinškega obračuna. Računamo, da bomo črtali dve tretjini dosedanjih določb v zunanjetrgovinski zakonodaji in črtali približno prav toliko podzakonskih aktov. Tudi število zakonov, ki bo urejalo to problematiko, bo zmanjšano na tretjino.

Sprejet bo v kratkem tudi Zakon o delovnih razmerjih. Uvajal bo trg delovne sile. Odpravil pogoje za ekonomsko varno in socialno varno, a siromašno življenje in ustvaril pogoje za ekonomsko manj varno, toda bolj bogato življenje. Kmalu bo sprejet tudi Zakon o vrednostnih papirjih, potrebno pa bo počakati tudi na nov Zakon o temeljnih davčnega sistema. Delo na spremembah ekonomskega sistema teče po programu, od tega programa nismo odstopali v zadnjih mesecih, od njega ne bomo odstopali tudi v prihodnje. Lahko torej rečemo, da bo v septembru Jugoslavija imela vse zakone, ki so potrebni za uveljavitev integralnega trga, torej za trg blaga in storitev, za trg kapitala in za trg delovne sile, torej za razmah podjetništva in za internacionalizacijo naše proizvodnje.

Ni težko videti, da so to pravzaprav tudi predpogoji za učinkovito tržno naravnano antiinflacijsko politiko. Ti pogoji se ujemajo z drugimi ukrepi, ki jih sprejemamo in, ki imajo namen ustaviti in potem zmanjšati inflacijo. Zato je ZIS s svojimi ukrepi bistveno razbremenil gospodarstvo, storil pomembne

poteze pri deregulaciji in pomembne poteze pri liberalizaciji uvoza, cen, osebnih dohodkov, skupne in splošne porabe. Na ta način se je želel zavarovati pred neprijetnimi presenečenji v plačilni bilanci. In prvi rezultati so tu! Na ta način želimo okrepiti potencial v rasti proizvodnje. Tako želimo ustvariti ravnotežje v medsebojnih odnosih cen in odpraviti njihova medsebojna nesorazmerja, želimo povečati fleksibilnost gospodarstva in mu za to ustvariti prostor. Želimo mu utrditi zaupanje, da s trgov rnislimo resno. Zdaj lahko gremo v ostre kreditno monetarne in finančne ukrepe. Ustvarjen je prostor, da se v ozkih monetarnih okvirih in v razmerah finančne discipline lahko sprosti iniciativa ljudi in podjetij. Antiinflacijski ukrepi bodo hkrati opravljali tudi selekcijo med uspešnimi in neuspešnimi, med perspektivnimi in neperspektivnimi.

V ZIS delamo in razmišljamo tako, v skupščini pa imamo zato aktivno podporo. V jedro naše koncepcije sodi izgradnja ekonomske učinkovite ekonomije, vpeljava in-

tegralnega trga pod pogoji ekološke sprejemljivosti. Sem sodi odpiranje v svet, predvsem v razvito Evropo. In sem sodi sproščanje iniciative na podlagi človekovih pravic in svoboščin in pravne države. Da bo to bolj razumljivo, preprosto gre za ideje, ki jih je v naši republici oblikovala ekipa ljudi in nov tok v ZKS. Seveda je logično vprašanje ali bomo v tem uspeli! Lahko rečem, da se je na podlagi doslej storjenega image Jugoslavije v svetu popravil. To vidim iz stikov s predstavniki tujih vlad, z mednarodnimi finančnimi institucijami in berem tuje časopise. Seveda to ni vse odvisno od usode izven nas vseh. Ključno vprašanje, ali bomo tisti, ki so neposredno odgovorni za ekonomski sistem in ekonomsko politiko, znali prisluhniti najpogumnejšim ambicijam v gospodarstvu in svetovno znanim izkušnjam in jim sproščati pot v ekonomski in razvojni politiki. Važno je tudi vprašanje, ali boste delavci v gospodarstvu, tudi Iskraši, s svojo prakso znali izkoristiti vsako ped novega prostora in ga zasesti s svojimi idejami in rezultati in tako preprečili vsako misel in poskus, da bi kdo te meje potisnil nazaj. Tu Iskra lahko veliko stori. Zastavili ste si visoke

cilje in celovito strateško filozofijo. Izvoz, kadri, gospodarjenje s sredstvi, naložbe, novi izdelki, kakovost. Podatki kažejo, da so prvi rezultati tu. In zdaj se morate vprašati, ali imate dovolj idej, ambicij in energije, da kot veliko strukturirano mednarodno tehnološko napredno in tržno usmerjeno podjetje izkoristite in zaščitite nove možnosti, ki jih odpira jugoslovanska ekonomska reforma. Kako motivirati delavce? Z manjšo stopnjo ekonomske in socialne varnosti v podjetjih, a z večjim prostorom za vpliv in motivacijo dobrih delavcev. Tako boste izboljšali strukturo svojega kapitala. Tudi z vstopanjem drugih lastnin, kjer že imate prve izkušnje. Čitam razne ankete v Sloveniji in Jugoslaviji in vidim Iskra visoko kotira. Ljudje so pripravljeni vlagati delnice in obveznice v vaša podjetja. Kako se še bolj preplesti s proizvodnjo, financiranjem in marketingom v svetu. Tako. Kako, ne vem! Prav je, da končam. Želim vam veliko uspeha. Spet smo na tem ali boste vi in mi, vsi skupaj, uspeli. Mislim, da! Ne jemljite tega za naivnost. Meni in vsem, ki delamo v ZIS so jasne težave in nevarnosti. Zdaj gre za zaupanje. Naša filozofija v ZIS je, da je tisto, kar je dobro za ljudi, tudi za vas, dobro tudi za državo. Zdi se nam normalno, da hočete živeti bolje, svobodneje. Ne sprašujemo se, kaj imate za bregom, hočete spremembe! Sprašujemo se, ali je kakšen pameten razlog, da vas ne bi podprli. Ponavadi ga ni. Delajmo torej z roko v roki! Gre za medsebojno zaupanje, za ZIS lahko računate, da bomo storili vse, da ga ne bomo izneverili.«

Vrhunec slavlja letošnjega srečanja je pomenila podelitev Iskrih nagrad najboljšim in najzaslužnejšim Iskrašem. Prejeli so jih: glavno nagrado **Ludvik Kranjc** iz Iskre Commerce, **Avguštin Ciuha** iz Avtomatike, **Boriš Lovrenčič** iz Kondenzatorjev, **Štefan Perčič** iz Kibernetike, **Miroslav Stegnar** iz Iskre Servisa in **Marijan Straus** iz SOZD Iskra.

strokovnim delom v številnih slovenskih in jugoslovanskih institucijah, zaradi poznavanja zunanjetrgovinske dejavnosti pa je pomembno prispeval k izvozni naravnosti Iskre. Kot direktor firme Iskra Elettronica Italiana v Milanu je utrdil njen ugled na italijanskem trgu, saj je povečal promet od 6 milijard lir v letu 1982 na 42 milijard lir v letu 1988.

Ludvik Kranjc je eden izmed tistih delavcev, ki so s svojim delom gradili Iskro in utrjevali njen ugled doma in v tujini.

»Po 36. letih dela v Iskri je seveda dosti tega za razmišljati. Res je, da začne človek z leti na nekatere stvari gledati drugače in jih različno tudi ocenjuje. Eno pa vsekakor drži: v prvih letih, če govorim od leta 1953 naprej, je bilo zelo lepo delati v Iskri, ne rečem, da danes tega ni več, vendar tako kot povsod, so se stvari tudi v Iskri v mnogočem spremenile. Govoriti o Iskri danes ali pa v preteklosti, glede na položaj, ki ga ima in ki ga je imela, pomeni hkrati, lahko bi rekel, govoriti o Sloveniji ali pa o Jugoslaviji. Glede na to, da se je začela zelo zgodaj ukvarjati tudi z zunanjo tr-

govino, je prav gotovo z nekaterimi stvarmi opozorila nase tudi v Evropi.

Iskra je bila vedno neko središče, v katerem se je masikaj dogajalo. Spomnim se let, no, ne samo let, saj je takšna domala vsa njena zgodovina, da je bila Iskra tisti center, kjer so vedno iskali vzor, vzor organizacije, vzor dela, ukvarjala se je tudi s takšnimi programi, ki so bili ponavadi novi v Jugoslaviji ter zato vzbujala velik interes, kjerkoli se je govorilo o njej. Spomnim se še njenega nastopa na velesejmu v Zagrebu, ko je v začetku petdesetih let predstavila konoprojektor. Takrat smo bili firma, ki ji v Jugoslaviji skoraj ni bilo para. In zaradi tega je bil ponosen nanjo vsakdo, ki je delal v Iskri. In ne samo to: v tistih in poznejših letih je Iskra precej dala na ta občutek pripadnosti firmi. Bila so celo obdobja, da se nekdo, ki je zaradi neupravičenih razlogov zapustil firmo, ni več mogel vrniti v Iskro...

Vedno smo bili, če lahko tako rečem, v prvih vrstah, saj številnih modernih idej ni mogoče okrniti niti nenaklonjeno okolje. To okolje morda teh številnih sodobnih idej tudi ni raz-

LUDVIK KRANJC, DO Iskra Commerce — Glavna nagrada Iskre za vrhunske dosežke trajnega pomena na področju izgradnje zunanjetrgovinske mreže Iskre

Ludvik Kranjc se je zaposlil v Iskri leta 1953. Kot direktor nabavne organizacije Iskre je s svojo strokovnostjo in poštenim odnosom do dela pomembno prispeval k izgradnji in utrjevanju nabavne in poznejše tržne funkcije v Iskri. V obdobju, ko je bil pomočnik direktorja TOZD Zunanji trg Iskra Commerce, je bilo njegovo delo usmerjeno v dograjevanje zunanjetrgovinske mreže Iskre, v strokovnih institucijah izven Iskre pa je sodeloval pri razvijanju ekonomskih odnosov s tujino in pri izgradnji zunanjetrgovinskega sistema kot celote. Pozneje je kot direktor TOZD Zunanji trg Iskra Commerce nadaljeval s

umelo. Govorim o idejah, kako je treba voditi gospodarstvo, kako se je treba organizirati, kako usmerjati, itd. Recimo že po letu 1965 je Iskra ugotovila, da ne more biti samo jugoslovanski trg tisti, na katerega se lahko orientira. Že takrat smo govorili o tem, da mora najmanj polovico svojega proizvoda plasirati na tuja tržišča, z domačim trgom pa lahko računala le 50-odstotno. Ta orientacija je seveda takrat povzročila, da se je že tako zgodaj začela pripravljati na trše pogoje, na tržne pogoje. Začela se je primerjati na nek način s svojimi proizvodi, s svojo tehnologijo in s svojo organiziranostjo tudi z drugimi tržišči. Kajti le tam se je lahko več naučila in se tudi afirmirala ter ugotovila svoj položaj, svojo vrednost, višino znanja in tehnologije.

Če preidem na področje zunanje trgovine, torej na področje, v katerem sem delal pretežni del v teh skoraj štirih desetletjih, je zanimivo, da se je začela Iskra ozirati čez mejo že sredi petdesetih let. Pionirji Iskrine zunanje trgovine so bili od dr. Lileka, dr. Trosta in dr. Volčiča do Geršaka na področju uvoza. Imel sem to srečo, da sem lahko delal z njimi. Ta želja in potreba po usmeritvi na tuja tržišča je torej v Iskri stara že dobrih 30 let. Agresivnejša orientacija na tuje se je začela v

sedemdesetih letih, ko je iz bivšega PSO-ja nastala Iskra Commerce, in tu je bil glavni arhitekt, glavni kreator tržnega koncepta, pokojni Ljuban Artič, ki je bistveno prispeval k usmeritvi Iskre na tuja tržišča.

Današnje razmere samo potrjujejo pravilnost tedanje orientacije in takrat je Iskra tudi začela bolj agresivno, kot sem že dejal, ustanavljati predstavništva in firme v tujini, kajti do tedaj je bila vezana na določene pooblaščenecne zunanje-trgovinske organizacije v Jugoslaviji. S temi firmami je imela precej slabih izkušenj in zato je začela tržiti sama. Iskrina mreža enot v tujini se je širila iz leta v leto, tako da imamo danes v tujini že preko 40 lastnih tržnikov.

Mislím, da je ta tržna orientiranost pravilna, v celoti se je tudi potrdila, morda pa Iskra vseh možnosti, ki jih ima, in ki jih je tudi ustvarila v zadnjih skoraj dveh desetletjih, ni v celoti izkoristila. Le malo je firm v Jugoslaviji, ki imajo takšno možnost kot mi, če vemo, koliko predstavništev in firm imamo v tujini, koliko izvozimo, koliko uvozimo. Pri tem mislim, da ni izkoristila tudi tega, da bi sproti in bolj intenzivno izobraževala svoj kader, kajti delo v zunanji trgovini zahteva veliko, veliko znanja. V prvi vrsti je treba poznati domače razmere, domač zunanje-trgovinski režim in seveda svoj proizvodni program, na drugo mesto bi postavil znanje jezika, to znanje, poudarjam, mora biti številka ena pri izobraževanju ljudi, in tretjič je to poslovna etika, ki je pri nas še vedno na relativno nizki stopnji. Te, slednje, se lahko ljudje še najlažje in najhitreje naučijo, če delajo v tujini, saj so tam prepuščeni samemu sebi in prisiljeni marsikaj narediti, marsikaj tvegati in videti. In takšni ljudje so, ko se vrnejo, izredno dragocen kader za nove naloge, za nove projekte. Saj je res, da je Iskra poleg tega, da je organizirala INO mrežo, organizirala tudi svojo zunanje-trgovinsko šolo, s čemer se lahko pohvalijo le redki v Jugoslaviji, vendar mislim, da je program te šole morda v nekaterih delih preveč teoretičen. Še enkrat bi poudaril: ljudje, ki želijo delati v zunanji trgovini, naj se odločijo za del programa, ki ga bodo prodajali, z njim naj se spoznajo do podrobnosti, tako da bodo res kompetentni sogovornik svojim kupcem, spet pa bi se dotaknil znanja jezika, kajti trdim, da znanje jezikov v Iskri upada. Ljudje ne obvladajo jezikov držav, kamor jih firma pošilja. Ni vseeno, kakšen vtis dobijo tuji o

tržniku, ko se z njim pogovarjajo. Posebej je tu pomemben nastop pri bankah in različnih ustanovah, ki s pozornostjo ocenjujejo človeka, kajti skozi njegovo govorjenje in obnašanje sodijo tudi firmo.

AVGUŠTIN CIUHA, DO Iskra Avtomatika — Nagrada Iskre za pomembne dosežke pri razvoju samoupravljanja in delovanja družbenopolitičnih organizacij SOZD Iskra.

Avguštin Ciuha se je kmalu po zapletitvi v DO Iskra Avtomatika leta 1969 aktivno vključil v delo samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij in od tedaj dalje opravljal številne odgovorne funkcije v TOZD, DO Avtomatika in SOZD Iskra.

Posebej velja poudariti njegove zasluge za uveljavljanje vloge sindikalne organizacije v SOZD Iskra kot organizatorja in nosilca mnogih aktivnosti samoupravnega usklajevanja, kar pomembno prispeva k uspešnemu delovanju sistema SOZD Iskra.

S svojim širokim poznavanjem dela in življenja v Iskri, doslednim in poštenim

ravnanjem pri reševanju problemov ter osebno skromnostjo si je pridobil velik ugled v Iskri in izven nje.

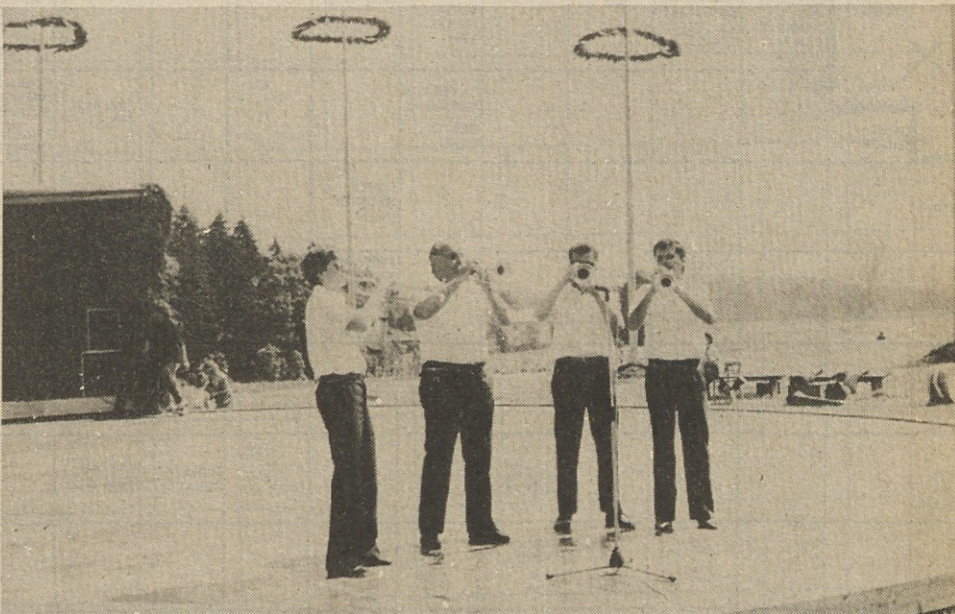
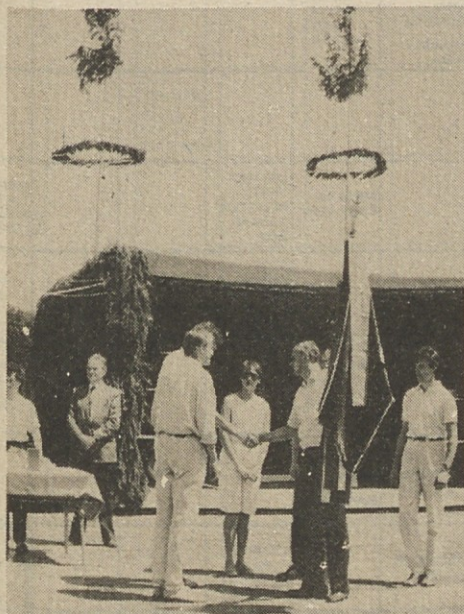
Osemindesetletni Ljubljčan Avguštin Ciuha sodi zagotovo med najmlajše Iskrine nagrajence, saj praviloma pripada ta nagrada v glavnem starim, preizkušenim Iskrašem, ki so se v dolgih desetletjih dela za Iskro uveljavili v njej in mnogo prispevali k njeni rasti in razvoju. Vendar je kljub sorazmerni mladosti Avguštin Ciuha kar star Iskraš, saj je že polni dve desetletji zaposlen v njej pa tudi v času svojega šolanja je bil njen štipendist.

Svojo poklicno pot je naš nagrajeneec začel kot finomehanik v Iskri Avtomatiki, oz. v njeni tovarni Tela, kjer je pozeje postal vodja strojne delavnice. Ob delu pa se je tudi takoj zagnano vključil v družbenopolitično življenje, postal najprej predsednik mladine v Aparatih, pozneje v Avtomatiki, dokler ni prevzel vodstva mladine v celotni SOZD Iskra. Vse te funkcije je opravljal neprofesionalno, za kar je moral poleg rednega dela porabiti še mnogo lastnega prostega časa. Pri vsem tem pa je še našel čas za delo v svoji krajevni skupnosti in na športnem področju kot podpredsednik športnega društva Polje v Ljubljani.

Iz povedanega logično sledi, da ni nič čudnega, če je s tako bogatimi izkušnjami naš letošnji nagrajeneec postal predsednik KO sindikatov v SOZD, prevzel je torej funkcijo, ki je doslej terjala celega človeka in tako je za pet let, od 1984 leta do letošnjega maja profesionalno opravljal funkcijo predsednika koordinacijskega odbora sindikata SOZD Iskra.

V času njegovega sindikalnega mandata, nam je povedal Avguštin Ciuha, je prišlo do velikanskih sprememb, tako v našem družbenem in političnem življenju, kot tudi v sindikalni organiziranosti in poslanstvu sindikata. Pravi, da je bil čas, ki ga je prebil na vrhu naše sindikalne organizacije, zanj velika šola, zlasti pa spoznanje, da življenje še zdavnaj ni črno-belo in da je osebno ogromno pridobil, tako spoznanj, kot tudi novih znanj, pri čemer pa je posebej poudaril, da so za oceno njegovega dosedanjega sindikalnega dela poklicani drugi. Vendar pa je očitno v tem času zraslo v Iskri precej idej, ki so padle na plodna tla in bile uredničene ali sprejete tudi v naši širši družbeni skupnosti. Tako je bil naš

(Dalje na 14. strani)

sindikata soavtor pobude okrog uzakonitve pravice do stavke, od nas je tudi stekla pobuda za sindikalno listo, dalje pobuda o reorganiziranju sindikata predvsem v tem smislu, da mora biti sindikat organizacija članstva in panog, ne pa komun, oz. občin. In končno, naš sindikat se zavzema tudi za to, da naj bi bil po novem partner podjetjem in družbi, ne pa transmisija in amortizer kot je bil v glavnem doslej.

Tako nam je na kratko zaupal svoje vidnje prehojene poti kot sindikalnega funkcionarja v Iskri in zdaj se je, brez velikega trušča in hrušča, mirno vrnil nazaj na svoje delovno mesto vodje strojne delavnice v TELA, kjer ga je pričakalo sto sodelavcev, ki jih je bilo, ko je odhajal iz njihove sredine, precej manj.

»V svojem starem delovnem okolju se počutim čisto normalno, zdi se mi samo, kot da sem se vrnil z daljšega dopusta, pri čemer pa sem še zlasti vesel, da moje predsednikovanje ni bilo in ne bo odskočna deska za napredovanje, kot je bila doslej običajna praksa, saj sem se končno vrnil med svoje ljudi, iz katerih sem tudi izšel in vrnil sem se k svojemu delu, ki ga imam rad in ga tudi znam,« je zaključil naš pomenek Avguštin Ciuha, eden izmed letošnjih Iskrinih nagrajencev, ki si je to nagrado v vseh pogledih zares zaslužil.

BORIS LOVRENČIČ, DO Industrija Kondenzatorjev — Nagrada Iskre za pomembne dosežke na področju produktivnosti dela, poslovanja in trženja v SOZD Iskra.

Boris Lovrenčič se je v semiški Iskri zaposlil leta 1967 kot vodja impregnacije. Pozneje je kot direktor TOZD z vestnim delom in vodenjem dokazal, da je kos najzahtevnejšim nalogam na področju poslovanja in organizacije dela. S svojo prodornostjo in jasnimi cilji je dosegel, da se je tovarna Elektronskih kondenzatorjev v kakovostnem in tehnološkem smislu kljub ostri konkurenci uspešno uveljavila doma in na zunanjih tržiščih. Kot član KPO za tržno področje ima velike zasluge za to, da DO Iskra Semič uspešno posluje in kljub raznim restriktivnim

ukrepom učinkovito premaguje gospodarske težave.

Boris Lovrenčič je tudi aktiven družbenopolitični delavec in je za svoje delo prejel več nagrad, priznanj in odlikovanj.

Ko se pogovarjaš z Borisom Lovrenčičem, se, še sam ne veš kdaj, naležeš njegove energije, dinamike in veselosti, ki kar izžarevajo iz njega. Karkoli počne, pa naj gre za delo v tovarni ali pa zunaj nje, je stvaren, energičen in strokovno podkovan. Poznan je, da hitro prinaša odločitve, čeprav so le-te nenehno dolgoročno usmerjene: namenjene današnjemu dnevu pa vendar z velikim predznakom jutrišnjega dne in kot pravi sam: »Če se lahko odločim danes, zakaj bi premišljeval do jutri, saj naslednji dan ne bom bistveno pametnejši. Iz izkušenj sem pač spoznal, da zavlačevanje in neodločnost spremljajo le problemi in težave. Moram pa priznati, da se tudi tveganja ne izogibam, če sem vsaj petdeset odstotno prepričan, da bo stvar uspela.«

Naš nagrajenec je od leta 1967, ko se je kot Iskrin štipendist zaposlil v semiških Kondenzatorjih rasel s tovarno: od takrat, ko je štela 350 delavcev pa do danes, ko je postala tisočsedemstočlanski kolektiv. Kot vodja impregnacije, operativne priprave dela, vodja proizvodnje v tovarni pa direktor Elektronskih Kondenzatorjev in član Kolegijskega poslovodnega odbora za komercialno področje je več ali manj sodeloval pri delu in življenju tovarne, pri njenih vzponih, problemih in težavah. »Počutim se že kot inventar te firme, in težko bi jo zapustil, saj vse, kar sem se naučil, kar znam, mi je dalo to okolje in v človeku ostaja nek dolg do tega kolektiva in same tovarne. Še kot pripravnik sem šel v Kondenzatorjih skozi »šolo«, ki mi je privzgojila velik občutek odgovornosti do tovarne, dela in ljudi.« Boris Lovrenčič tudi svoj posel na komercialnem področju zna in obvlada, saj ga nenehno povezuje z ustvarjalnim in angažiranim delom, hkrati pa sodi med tiste člane kolektiva, ki tehnološki in celoten razvoj semiške tovarne enačijo z uresničevanjem svojega življenjskega cilja. Vedno je namreč delo v podjetju postavljal pred vse ostalo.

Več kot dvajset let je naš sobesednik zaposlen v Iskri in v glavnem je opravljal vodstvene funkcije, čeprav včasih pomisli, da bi se spoprijel s kakšnim mirnejšim delom, saj se po tolikih letih človek tudi utruji, izpoje, morda nezavedno postane tudi rutinerski, kar pa je nedvomno skregano z opravljanjem

teh najzahtevnejših nalog. Najbrž gre le ta za trenutno željo, kajti kot pravi sam, bi ga statično delo prav gotovo ubijalo, saj kot človek in delavec potrebuje spremembe, izziv in dinamiko, ki pa je nedvomno povezano z vodilnim delovnim mestom: »V prihodnosti bo potrebno vse naše izkušnje bistveno hitreje prenašati na mlajše, odkrivati nadarjene in sposobne in jih pripravljati in vzgajati za opravljanje vodilnih in vodstvenih del.«

Njegovo delo sega tudi izven delovne organizacije. Je namreč vsestransko dejaven v različnih organih, društvih, organizacijah, podpredsednik občine, še posebej aktiven pa je na športnem področju, saj je tudi predsednik črnomaljskega rokometnega kluba. Ob koncu sva se ustavila tudi pri Iskrini nagradi: »Nagrada je zame nedvomno veliko priznanje in prav gotovo daje dober občutek, da ljudje znajo opaziti in ceniti tvoje delo. Hkrati pa je tudi dodatna obveznost za naprej, ki jo pač mora človek aktivno in vsestransko opravičiti. Toda ta nagrada ni le moja, namenjena je celotnemu kolektivu, brez katerega vsekakor semiški Kondenzatorji ne bi dosegli tako pomembnih rezultatov in uspehov.«

ŠTEFAN PERČIČ, DO Iskra Kibernetika — Nagrada Iskre za pomembne dosežke na področju gospodarjenja in razvoja organizacije.

Štefan Perčič je v 20-letnem delu v Iskri Elektromehaniki in nato v Iskri Kibernetiki opravljal vsa temeljna področja dela od analitika proizvodnje do vodje računovodstva in se stalno izobraževal tudi ob delu. Posebno pomemben je njegov prispevek k organiziranosti računovodske funkcije. S knjigovodskim obračunavanjem stroškov je postavil osnove za boljše poslovne rezultate, dosegel lepe uspehe in tako uspešno usmeril prizadevanja Iskre v podjetništvo.

Poleg strokovnega dela je Štefan Perčič vseskozi aktiven tudi v samoupravnih organih, vodstvih družbenopolitičnih organizacij in različnih gospodarskih komisijah v Iskri in izven nje.

Vodenje računovodstva v Iskri Kibernetiki je zelo dinamična naloga, saj zahteva obvladovanje pojavov in procesov, ki se dogajajo na ekonomskem področju. Zahtevnost in spremenljivost okolja zahteva tudi nenehno prilagajanje organizacije dela v računovodstvu, ki ga že sedmo leto uspešno vodi Štefan Perčič.

Štefan Perčič je bil rojen 17. 12. 1948 v Kranju. Po končani srednji ekonomski šoli se je v letu 1967 zaposlil v Iskri Elektromehaniki, kjer se je kot analitik spoznal z osnovami proizvodnje. Izobraževanje je nadaljeval ob delu in uspešno dokončal II. stopnjo Ekonomske fakultete v Ljubljani. Med dvajsetletnim delom v Iskri je opravljal razna dela — od analitika proizvodnje in stroškov, planiranja, računovodskega načrtovanja — do delavca s posebnimi pooblastili in odgovornostjo, ko je bil leta 1983 imenovan za vodjo računovodstva. Zaradi njegove izjemne strokovnosti in predanosti delu je delovna organizacija vedno pravočasno in pravilno prikazovala poslovne podatke za skupno 13 pravnih subjektov.

Pozitivne rezultate je Štefan Perčič dosegel predvsem na področju spremljanja stroškov in pri razčiščevanju posameznih elementov kalkulacij. V opredeljevanje posa-

meznih vrst stroškov se je vključeval že v fazi planiranja, v času njihovega nastajanja in pri izdelavi končnega obračuna poslovnega rezultata.

Na osnovi poslovnih rezultatov in analitičnih podatkov je opozarjal na pozitivna in negativna gibanja, ki so vplivala na poslovanje delovne organizacije. Ti podatki so bili koristni tudi za nekatere poslovne odločitve in sprejem ukrepov za izboljšanje poslovanja.

Prizadevanja Štefana Perčiča, da na ekonomskem področju postavi osnove za boljše poslovne rezultate, so obrodila uspehe, ki se kažejo v tem, da je Iskra Kibernetika dosegla solidne rezultate kljub težavam in objektivnim oviram.

V skladu s predpisi, ki se nprestano spreminjajo, Štefan Perčič tudi vpliva na pravičen odnos pristojnih organov družbenopolitične skupnosti, kontrolnih organov SDK in inšpekcijskih služb do obravnave bilančnih podatkov.

»Veselim se te nagrade,« je povedal Štefan Perčič. »Prejemam jo kot nagrado vsem, ki so sodelovali z menoj, da smo v sedanjih razmerah zagotavljali relativno dobro informatiko na ekonomskem področju. Nagrada mi pomeni tudi spodbudo za nadaljnje delo.

Se naprej si bom prizadeval, da bom tudi po novosprejetih zakonih o podjetjih, o računovodstvu in finančah prispeval k uspešnejšemu poslovanju z zmanjševanjem stroškov. V tržnem gospodarstvu, kjer se cene izdelkov prosto oblikujejo, so stroški bistveni element uspešnosti poslovanja.

Z novo organiziranostjo Kibernetike je treba zagotoviti večjo odgovornost do nastajanja stroškov na vseh področjih dela. Na ta način bi hitreje dosegli opredeljene cilje in pravilno ugotavljanje rezultatov po posameznih enotah v podjetju. Novi zakon o podjetjih in ostali spremljajoči zakoni dajejo prostor svobodnemu tržnemu obnašanju.

Precejšnje oviro pri razvoju Iskre Kibernetike vidim v preveliki zadolženosti, zato menim, da bi morali izvesti finančno konsolidacijo — preoblikovanje kratkoročnih posojil v dolgoročna posojila z ugodnejšimi pogoji, oz. v nepovratna sredstva.«

MIROSLAV STEGNAR, DO Iskra Servis — Nagrada Iskre za pomembne dosežke na področju dejavnosti v SOZD Iskra.

Miroslav Stegnar je zaposlen v Iskri od leta 1956. V tem času je opravljal pretežno naloge, ki so tesno povezane z razvo-

jem tržnih funkcij. Najpomembnejši so njegovi dosežki pri razvoju in organiziranosti servisne dejavnosti v Iskri in izgrajevanju ugleda pri kupcih Iskrinih proizvodov v vsej Jugoslaviji. Vseskozi je stremel k pridobivanju novih znanj, saj je ob delu pridobil izobrazbo elektrotehnika in nato še inženirja elektrotehnike.

Kot direktor DO Iskra Servis Miroslav Stegnar aktivno sodeluje s samoupravnimi organi in družbenopolitičnimi organizacijami v delovni organizaciji pa tudi izven nje.

»Seveda bi se za Iskrino nagrado rad najprej zahvalil. Nagrade sem zelo vesel, menim pa, da sem jo prejel predvsem za moje

delo v Iskrini servisni dejavnosti. V Iskri sem začel pred tremi desetletji kot telefonski mehanik, potem nadaljeval kot organizator dela, med delom sem tudi študiral, z veseljem pa se zdaj spominjam številnih sodelavcev, prijateljev iz Iskre, kot npr. Marjana Dvoračka, Alekseja Stiškovskega, Iva Vrtiča in drugih. Prav oni imajo veliko zaslug, da je Iskrina servisna dejavnost sedaj na takšni ravni.

Res, vsa ta leta mojega dela in življenja v Iskri sem se srečeval s številnimi ljudmi, ki so bili Iskraši tudi s srcem, ki so svoji firmi želeli dobro, želeli, da bi bila najboljša v svoji stroki v Jugoslaviji. Veliko smo dosegli, še zdaleč pa nismo naredili vsega; dovolj dela ostaja tako za nas kot tiste, ki šele prihajajo v Iskro. Seveda je tudi okolje tisto, ki bistveno vpliva na to, kako nek organizem živi, najbolj pomembni pa so seveda ljudje. Menim pa, da se v Iskri pogosto preveč ukvarjamo sami s seboj, preveč pozabljamo na čas, vrtimo pa se okoli notranjih problemov, različnih organizacijskih oblik itd., trg pa medtem zahteva svoje, kupci pričakujejo nekaj novega, nekaj boljšega, nam pa te stvari marsikdaj uhajajo. Potem pa se čudimo, da mine mnogo preveč časa od ideje do rezultata, ali pa je ta rezultat na koncu daleč od tistega, kar smo želeli narediti.

V servisni dejavnosti so od samih začetkov leta 1960 — v servis sem prišel dve leti pozneje — nastale velike spremembe. S tem, kako delamo zdaj, smo lahko še kar zadovoljni, seveda pa moramo težiti k še boljšim rezultatom, k temu, da bodo z našim delom

O dnevu Iskre so povedali:

Darinka Verovšek: sama sicer nisem Iskrašica, delam v osnovni šoli Franc Bukovec v Medvodah, mož pa je zaposlen v Iskra Invest Servisu, zato sem z navdušenjem sprejela njegovo povabilo in tako sem za en dan »vaša«. Res imate lepo navado, da se enkrat letno srečate skoraj vsi zaposleni v tej veliki družini, ter skupaj s sorodniki in prijatelji Iskre pozabite ta dan na tovarniško ograjo ter se prepustite veselju in zabavi. Izredno mi je bilo všeč, kako domiselno so organizatorji predstavili bogato zgodovino Idrije, njihovo zanimivo govorico ter del dejavnosti tamkajšnjih prebivalcev, od rudnika živega srebra, znamenitih čipk, itd. Tudi kraj je kot nalašč za take prireditve, skratka, nad vsem sem prijetno presenečena in navdušena.

Jana Draganjac in Majda Cesar, Iskra Kondenzatorji Semič: »Mi belokranjski Iskraši smo sploh poznani po tem, da se vsako leto radi in množično udeležujemo praznovanja, kakršno je današnje, zato tudi ni presenetljiv podatek, da nas je danes tu na Črnem vrhu kar okrog 500, prišli pa smo z devetimi avtobusi. Midve sva v Kondenzatorjih že 20 let in doslej nisva zamudili še nobenega dneva Iskre tudi zato, ker je vsak po svoje enkratno doživetje z obilico priložnosti za vzpostavitev novih vezi prijateljstva, tu je priložnost za sprostitve, zabavo, veselje itd... Tudi program je bil čudovit, saj smo med drugim izvedeli veliko o Idriji in njeni bogati zgodovini.«

Bojan Kočevr, Iskra Horjul: »Čeprav sem v horjulski Iskri zaposlen že šesto leto, sem danes prvič na takem srečanju in moram priznati, da mi je kar žal, da sem dosedanja zamudil. Sprašujete zakaj? Zato, ker se prav na takih srečanjih lepo vidi, kako smo Iskraši in prijatelji Iskre sproščeni in zadovoljni ljudje, znamo se poveseliti takrat, ko je čas zato, kot na primer danes, znamo pa tudi zgrabiti za delo, ki rodi uspehe, kar je bilo zaznati tudi iz govora slavnostnega govornika na današnjem srečanju. Res je lepo danes tu na Črnem vrhu, za vsakogar nekaj je, organizatorji pa zaslužijo laskavo oceno, posebno nagrado pa bi podelil tistemu, ki je »naročil« tako lepo vreme.«

Cvetka Menard: »Zaposlena sem v osnovni šoli Spodnja Idrija, mož pa je Iskraš iz Rotomatičke, torej član organizatorke današnjega srečanja, zato me je še posebej zanimalo, kako bo izzvenela tako zahtevna organizacija in zaokrožena podoba, pripravljena za vaš in naš praznik. Še posebej pa me je zanimalo, kako se bodo predstavili moji varovanci iz otroškega vrtca Spodnja Idrija, ki so za obiskovalce praznika naštudiral najmladostnejši program. Bila sem navdušena in upam, da delim to navdušenje s tisoči, ki so spremljali njihov nastop. Seveda pa moram pohvaliti tudi vašo lepo navado, da se takole sproščeno in množično srečate enkrat letno, vsakič v drugem kraju.«

zadovoljni tako Iskrini kupci kot tudi Iskrine tovarne. Pri tem bi rad poudaril to, da imamo serviserji z Iskrinimi tovarnami ob vseh obstoječih problemih relativno dobre poslovne odnose, imamo tudi razčiščene medsebojne odgovornosti in obveznosti. Večjih problemov v teh odnosih torej ni, čeprav nas včasih, ko prihajamo z določenimi predlogi, ki bi bili koristni za servisno dejavnost, ne razumejo, vendar pa moramo tudi serviserji razumeti proizvodnjo in njene probleme.

Naša dejavnost je na jugoslovanskem tržišču organizirana po načelih organiziranosti Iskre. Mislim, da kar dobro pokrivamo tržišče, seveda pa je pred nami še veliko dela. Predvsem moramo doseči večjo povezanost med servisi in neposredno Iskrino proizvodnjo, saj bo le-to omogočilo boljši pretok informacij, znanja in materiala. Serviserji bomo v tem primeru lahko storitvene roke še skrajšali, bili pa bomo lahko tudi cenejši. Usmeritev servisa mora biti tudi ta, da spremlja razvoj Iskrine proizvodnje in se v kar največji meri pripravlja in opremlja za vzdrževanje zahtevnih proizvodnih programov, pri tem pa seveda ne sme pozabiti tistih klasičnih, Iskrinega železnega repertoarja. V servisu tudi ne smemo pozabiti na to, da se moramo vseskozi učiti, se posodabljati in se, kot sem že dejal, pripravljati na vzdrževanje vse bolj zahtevnih izdelkov. Le tako bomo lahko naši proizvodnji ponudili servisne storitve, z našim delom pa bodo v tem primeru zadovoljni oboji — tako tovarne kot seveda tudi kupci Iskrinih izdelkov.

Žal ugotavljam, da v naših tovarnah še vedno prevladuje proizvodna miselnost, kajti brez tržišča ni tudi normalne proizvodnje. Tržišče je treba negovati. Pri tem seveda mislim na želje in potrebe kupcev, zato je moral v Iskrini proizvodnji bolj prisluhniti in razumeti nasvete in pripombe tržnih organizacij. Prav ta povratna informacija mora biti eno izmed najpomembnejših vodil, kaj in kako moramo delati, pa tudi kakšne storitve zahteva kupec, ko se odloči za nek izdelek.«

MARIJAN STRAUS, DSSS SOZD Iskra — Nagrada Iskre za pomembne dosežke na področju varstva okolja v SOZD Iskra.

Marijan Straus se je v izgradnjo sistema varstva okolja vključil še kot sodelavec Iskra Invest Servisa. Njegove bogate izkušnje pri vodenju številnih velikih projektov so bile bistvene za sistemski pristop k problematiki ekologije. Izkazal se je tako pri kratkoročnih nalogah, kjer moramo zlasti poudariti njegov doprinos k reševanju problema PCB v Semiču, kot pri dolgoročnih nalogah, ko je uspešno vodil prvo in drugo fazo izgradnje celovitega sistema varstva okolja v Iskri. Pri tem delu je znal angažirati vse razpoložljive kadrovske resurse v Iskri in vzpostaviti kvalitetne odnose s strokovnjaki vseh relevantnih institucij v SR Sloveniji. Zelo je

Marijan Straus

angažiran tudi pri vseh družbenih aktivnostih na področju varstva okolja.

Za mnoge sodelavce je Marijan Straus pojem točnosti, marljivosti pa natančnosti in prizadevnosti. Je eden izmed redkih ljudi v Iskri, ki je na ta ali oni način sodeloval pri slehernem Iskrinem obratu. Skoraj že tri desetletja

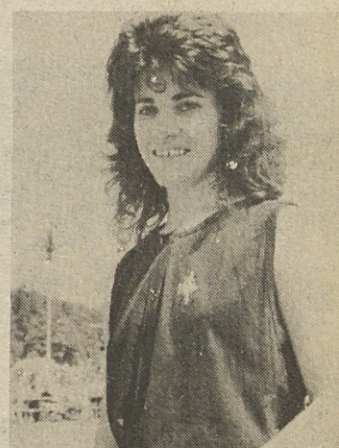
Jože Hauptman, Iskra SEM Ljubljana: »V 16. letih mojega dela v Iskri se le enkrat samkrat nisem udeležil našega skupnega praznovanja, zato ni težko uganiti, da sem navdušen nad takimi srečanji, ki veliko pomenijo in zadovoljijo tisoče udeležencev. Tudi današnje srečanje je izredno lepo, skrbno načrtovano in pripravljeno, vreme nam gre na roko, prostor in okolje ne moreta biti lepša, skratka vse je narejeno po meri nas Iskrašev in naših prijateljev. Resnejši torej uradni del proslave je bil tudi dober, malčki iz otroškega vrtca so bili enkratni, pa tudi dekleta z izraznim plesom so navdušila. Vse kaže tako, da bom v krogu sodelavk in sodelavcev preživel čudovit in nepozaben dan.«

Marjan Komac. »Iz bovške Iskre, kjer sem zaposlen peto leto, nas je tu okrog 50, sam pa sem bil doslej na treh srečanjih oz. praznovanjih dneva Iskre. Vse skupaj, posebej organizacijo ocenjujem z najvišjo oceno, seveda pa nas mlade zanima predvsem zabavni del programa, ki je tudi skrbno izbran. Sem v družbi prijetne klape, ki ima v načrtu ples, zabavo, sprostitvev in seveda obisk bogato založenih stojnic. Tu sem le nekaj uric, pa sem že doživel toliko lepih in nepozabnih trenutkov, da me je skoraj strah pomisliti na uro, ki označuje čas odhoda. Zato se tudi oproščam, saj nimam časa za daljšo izjavo, mudi se mi namreč na plesišče in v novim novim doživljanjem naproti.«

Bojan Rakovec, Iskra Telekom, Kranj, sicer pa tudi predsednik mladinske organizacije: »Ce bi strnil v oceno vse dogodke, ki jih je res na pretek na tej čudoviti črnovrški planoti, obdani z množico nasmejanih, veselih in sproščenih udeležencev našega skupnega praznovanja, bi jim dal oceno odlično. Res dobra organizacija, čudovito vreme, lep kraj in mi Iskraši in Iskrašice — to so vzroki za laskavo oceno. Tudi program je bil zelo poln, navdušujoč in pester, izredno lepo se je dopolnjeval, v njem pa je prevladovala domačnost navad in govornice prebivalcev, obdanih okrog organizatorke — Iskre Rotomatike. Pogrešal pa sem npr. nekaj transparentov z napisom, da je to dan Iskre, da je to naše tradicionalno letno srečanje.«

Lidija Leban, Alpkomerc Tolmin: »Mož, ki je zaposlen v tolimski Iskri AET mi jo je često pripovedoval, kako lepo je na vaših letnih srečanjih, ko se zbere množica delavk in delavcev vašega velikega kolektiva, zato sem prišla tudi jaz. Seveda se ne kesam, naj je tu res lepo, za vsakogar nekaj, Iskraši znate res napraviti vzdušje, ki »zastrupi« tudi druge. Veliko pohvalnih besed imam na račun organizacije prireditve in na njen uradni del, ki se je dopolnjeval z bogato, več sto let staro zgodovino rudarskega mesta Idrije. Piko na i pa je dodal tudi slavnostni govornik, podpredsednik ZIS, ki nas je »oborožil« z najnovejšimi dogajanjmi v naši domovini.«

je zaposlen v Iskri in ves ta čas se je ukvarjal z investicijami, kar je prav gotovo dobra podlaga, da tako celovito pozna Iskro. Slednje mu vsekakor koristi tudi pri sedanjem delu, kjer se ukvarja z ekološko problematiko v Iskrinih delovnih in temeljnih organizacijah.

Kot diplomiran strojni inženir se je leta 1963 zaposlil v Iskrinem investicijskem sektorju, kmalu zatem prevzel vodenje tehnološkega biroja in pozneje tudi investicijskega sektorja. Najbrž tudi malo kdo ve, da naš sogovornik skorajda do »obisti«² pozna Iskrino poslovno stavbo, saj je bil konec šestdesetih let direktor izgradnje same stolpnice: »To je bila v tistem času zelo velika stvar, saj je bila stolpnica ena izmed redkih hiš v Ljubljani, ki je bila klimatizirana, takrat seveda moderno narejena pa tudi zaradi izrednosti lokacije, opreme itd. izredno draga. Celotna investicija je stala osemnajst starih milijard dinarjev, kar je bilo v tistih časih ogromno. Od takrat se spomnim zanimivih in s humorjem obarvanih trenutkov, ko smo gradili to stavbo, še posebno pa smo se »zabavali«, ko smo se preselili in je, za takrat, dokaj moderna oprema, marsikateremu zaposlenemu povzročala kar precejšnje težave.

Moram reči, da sem bil dolga leta ponosen, da sem Iskraš. Iskra je namreč rasla, osvajala nove proizvode, cele komplekse, iz dneva v dan je raslo število zaposlenih. Čas v Iskri je kar zbežal, saj je bilo ogromno sprememb. Potem pa se je začelo ustavljati in trenutno

proizvodnje, predvsem pa z izredno natančnostjo in sistematično ter s pritegnitvijo številnih strokovnjakov je nekako usmerjal analize, ki smo jih v Iskri opravili v prvih fazah uresničevanja projekta in ki so pokazale, da se v naših temeljnih in delovnih organizaci-

tika in ne poteka načrtovano. V Iskri moramo pregledati in ugotoviti, koliko in kakšne odpadke imamo, oceniti stanje in nato narediti ekološko varstveno oceno. Je že tako, če hočeš stvari popraviti, moraš prej ugotoviti, kaj je narobe...«

se mi zdi, da tacamo na mestu. Najbrž je naša energija, ki je še vedno ni malo, napačno ali pa v nepravo smer usmerjena...«

Z investicijskimi programi Iskrinih tovarn se je naš nagrajenec pozneje ukvarjal kot vodja inženiringa v Iskri Invest servisu in potem kot njen direktor. Že takrat pa je plodno sodeloval pri problemih varstva okolja, še posebno po ekoloških nezgodah PCB v Semiču in razlitju petroleja v Stegnah, ko smo tudi v Iskri spoznali, da elektronska industrija ni tako čista in okolju nenevarna industrija.

Izredno pomembna, lahko rečemo tudi ključna pa je bila njegova vloga pri izgradnji sistema varstva okolja v SOZD Iskra, v katerem je vgradil ogromno svoje energije. Z izkušnjami, podrobnim poznavanjem Iskrine

jah srečujemo s številnimi okolju in ljudem nevarnimi snovmi. »Toda to spoznanje je premalo,«² pravi naš sogovornik, ki je bil kar malce presenečen ob Iskrini nagradi in nadaljuje: »sam sem vodil že veliko projektov, toda pri nobenem se ni tako žatikal kot pri Projektu vpeljava sistema za vrstvo okolja.

Sem pač takšen, da stvari načrtujem in seveda ob koncu leta tudi naredim bilanco. In letos sem ugotovil, da sem s tem projektom v velikem zaostanku. Po eni strani se v Iskri premalo zavedamo problema varstva okolja, po drugi pa se nenehno srečujemo s težavami pri združevanju sredstev.

Iskrina nagrada mi pomeni določeno priznanje, čeprav je ob tem prisoten kanček nezadovoljstva, ker se omenjeni projekt pač za-

V imenu nagrajencev se je za podeljena priznanja zahvalil **Ludvik Kranjc**.

Uradni del srečanja pa so zaključili mladinci Rotomatike, ki so predali prehodno zastavico bodočim organizatorjem dneva Iskre: Iskri Servisu, Iskri Merilni elektroniki in Iskri Invest servisu.

Seveda pa se z uradnim delom letošnje slavlje še ni končalo. Organizatorji so pripravili pisan in pester program, saj so se skozi ves dan prepletale raznovrstne prireditve za otroke in rekreacijsko zabavni program, v katerem so sodelovali različni ansambli. Vreme nam je bilo v soboto resnično naklonjeno, morda malce vroče, toda slednje najbolj vztrajnih ni motilo, saj je veliko število Iskrašev vztrajalo kar do večernih ur.

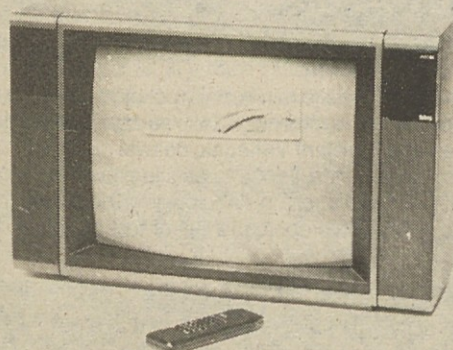
S Črna vrha poročala:
Vesna Žunič

Foto in ankete z udeleženci:
Marko Rakušček

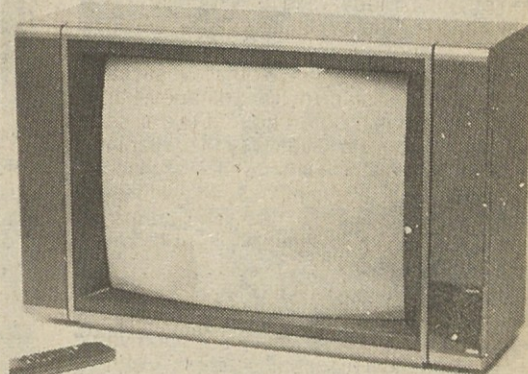
Iskrine nagrajence predstavili:
Alojz Boc, Lado Drobež,
Dušan Željznov in Vesna Žunič

POSEBNA UGODNOST ZA ISKRAŠE

45% popusta pri nakupu barvnih TV sprejemnikov

	diagonala - velikost slikovne cevi pravokotni zaslon
	popolno daljinsko upravljanje
	možnost prednastavitve 55 programov
	možnost sprejema kanalov na področju kableske televizije in satelitskih programov preko kabel TV
	standardiziran SCART (EURO) konektor avdio, video RGB, TV monitor
	vgrajena zapora tona, kadar ni vhodnega signala na antenski vtičnici
	možnost izključitve tona
	avtomatičen izklop - prehod v stand-by približno 5 minut po tem, ko na antenski vtičnici ni več signala

	Maloprodajna cena s prometnim davkom	Maloprodajna cena s prometnim davkom in popustom	Prihranek
Barvni televizijski sprejemnik TV 9059, ekran 59 cm popolno daljinsko upravljanje	17.288.240.—	9.508.530.—	7.779.710.—
TV 9051, ekran 51 cm popolno daljinsko upravljanje	15.709.950.—	8.640.470.—	7.069.480.—
TV 8456 CATV, ekran 56 cm popolno daljinsko upravljanje	13.832.780.—	7.608.030.—	6.224.750.—
TV 8256 CATV, ekran 56 cm brez daljinskega upravljanja	12.437.960.—	6.840.880.—	5.597.080.—

Z enakim popustom nudimo tudi vse modele črno belih TV sprejemnikov in brivnikov.

Nakup izdelkov je v tovarniški prodajalni — Iskra Videomatika, Andreja Bitenca 68, Ljubljana, vsak dan razen sobote od 7. — 13.

Plačilo kupnine v celoti ob prevzemu blaga v tovarniški prodajalni ali plačilo na žiro račun 50104-601-25617.

Informacije dobite na telefonu: (061) 51-167.

Količina izdelkov je omejena.

IZKORISTITE UGODNO PRILOŽNOST

Tone Podržaj se je upokojil

V pokoj nam torej odhaja naš Tone Podržaj (na sliki v sredini). Tudi v tem trenutku je tak, kot smo ga pravzaprav drug za drugim spoznavali sodelavci Marketinga: veder in nasmejan, še poln radoživosti in življenjskih sokov. Najprej so ga redki med nami srečali še v takratni Propagandi v »mrtvašnici«, za gospodarskim razstaviščem. Z Marketingom pa se je na Linhartovo, na Tržaško, ter končno sem, na Poljansko selil tudi Tone.

V tem svojem petindvajsetletnem »potovanju z Iskro« je naš Tone Podržaj, fotograf, postal pravzaprav zaščitna znamka Marketinga. Brez njega ni mogel miniti noben praznik, dogodek ali poseben uspeh Iskre, ni mogla miniti nobena prireditev. Obložen z obvezno škatlasto fotografsko torbo prek ramen, nam je Tone skozi svoj objektiv kukal pod prste, prodiral v skrivnosti sadov našega dela, včasih poškilil celo v našo dušo. Smejočih Tonetovih brčic so se razveselili povsod, kjer se je prikazal. Čeprav, tako govorijo anekdote, se je včasih rad pošalil s praznim fotoaparatom, je skozi Tonetove roke šlo kilometre in kilometre filma, tega neprizanesljivega pričevalca in pomnika nekega obdobja, ljudi in dogodkov. Ti kilometri celuloidnega traku pa so zaznamovali tudi Tonetovo dobo, dobo plodnih petindvajsetih let fotografskega dela v Iskri.

Čeprav naš Tone zagotovo kani svoje prihodnje delo močno posvetiti svojemu priljubljenemu konjičku — naravi in lovstvu pa bi ga ob tem, ko se mu iskreno zahvaljujemo za njegovo delo v Iskri, vseeno še večkrat radi videli v naši sredi, tudi kot mentorja svojega mladega naslednika. Hvala, Tone!

Sodelavci

»Zapustila si del našega kolektiva, saj tvoja delovna doba je minila, naj v pokoju ročce ti cveto in naj še naprej ti bo lepo. In če kdaj ti bo dolgčas, o vrni vrni se med nas.« Tako so zapisale sodelavke in sodelavci na vizitko ob darilu, ki je bilo namenjeno **Florijani Velišček**, delavki na liniji okrova v tovarni malih zaganjalnikov Iskre Avtoelektrike Nova Gorica, izročeno pa ji je bilo na njen zadnji delovni dan pred odhodom v pokoj. Skupaj z njimi je delila dobro in slabo polnih 19 let, vsakomur je namenila prijazno besedo, zato je bilo tudi slovo pristrčno in prepojeno z lepimi željami prijazni Florijani. (M. R.)

Pred dnevi sta zaradi upokojitve zapustili tovarno velikih zaganjalnikov (linija malih serij) kar dve sodelavki in sicer **Sonja Živec** in **Ljudmila Pertovt**. Na njun zadnji delovni dan so jima sodelavke in sodelavci pripravili pristrčno slovo, kakršno se za tako dolgoletne Iskrašice seveda spodobi. Sonja je prestopila prag Iskre Avtoelektrike že davnega 1964. leta, Ljudmila pa je bila vrsto let v sežanski Iskri, pred osmimi leti pa je »prijadrala« v Avtoelektriko. Seveda ob slovesu ni manjkalo daril, cvetja in lepih želja, predvsem, da bi jesen življenja preživeli v sreči, zdravju in zadovoljstvu. (M. R.)

Na pristrčni slavnosti so se sodelavke in sodelavci poslovili od **Cvetke Gruden**, delavke na liniji rotorja v tovarni velikih zaganjalnikov Iskre Avtoelektrike Nova Gorica, saj je prišel čas njene upokojitve. V kolektiv je prišla 2. aprila 1974 leta in vseskozi vestno in natančno opravljala dodeljene ji naloge. Bila je priljubljena in spoštovana, zato so ji na slovesu podarili spominsko darilo in šopek lepih rož ter ji zaželeli še veliko lepih, srečnih in zdravih dni v zaslužnem pokoju. Ko bo le imela priložnost, naj pride še na obisk, so ji »naročili«. (M. R.)

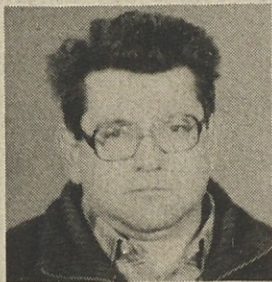
Poslej v orodjarni novogoriške Iskre Avtoelektrike gotovo ne bo več tako veselo, kot je bilo. Iztekla se je namreč delovna doba priljubljenemu, prijaznemu in vedno nasmejanemu sodelavcu **Lucijanu Cotiču — Čanu**, ki je odšel v pokoj. Ob tem prelomnem dogodku je povabil vse najbližje sodelavce na piknik, ki je minil v razpoloženju z najvišjo oceno. V spomin na dolgo prehojeno pot v Avtoelektriki (od 5. 4. 1972) so mu podarili spominsko darilo in miniaturni brusilni strojček, prav takega, kakršnega je vrsto let uporabljal v orodjarni. (M. R.)

V pričetku tega meseca se je od sodelavcev v Inženiring biroju za zaščito — TOZD Sistemi, poslovila Milena Koprivnikar. V Iskri-Avtomatiki je bila zaposlena od 1972. leta, sprva kot referent za alarmne naprave, v zadnjih letih pa v že omenjenem biroju. Njena umirjenost in skrbnost pri delu se ni končala le na papirjih in pri opravljanju dnevnih, delovnih nalog. Z nevsiljivo dobrosrčnostjo je prenašala svojo humanost tudi na odnose do sodelavcev. Čeprav njeno delo ni bilo lahko in je morala marsikdaj z iznajdljivostjo in potrpežljivostjo reševati zapletljajve, ni poznala pesimizma. Izredna pripadnost kolektivu je ni zapustila tudi v kriznih obdobjih. Ob odhodu v pokoj so ji sodelavci zaželeli še mnogo prijetnih uric v krogu najdražjih.

Š. D.

Mihu v slovo

Stali smo pretreseni ob odprtem grobu, pred vrati večnosti, ki so se zaprla in nas za vedno ločila od našega Mihe.

Smrt je neizogibni del našega življenja, to vemo, pa je kljub temu nikoli ne moremo neprizadeto sprejeti. Še posebej ne, če nam ugrabi svojca, prijatelja, sodelavca v življenjski dobi, kot je bila Mihova. V obdobju, ki pomeni šele dobro zaživeto poletje življenja, morda komaj nakazano zrelo jesen, ko si človek lahko malo oddahne od truda pol-

nega ustvarjanja družinskega doma. V obdobju, ko se prav oblikuje nov rod, čigar rast in razcvet opazovati in doživeti pomeni uteho in zadoščenje za generacijo, ki ve, da nekje za obzorjem že teče njen čas slovesa.

Mnogo mnogo prezgodnja, kruto krivična smrt je našega Miha prikrajšala za radosti stikov s tretjo generacijo, srca članov njegove družine pa potrla in napolnila s skelečo bolečino.

Težko, zelo težko, Miha, te bodo pogrešali tvoji domači!

Mi, tvoji sodelavci, smo obstali globoko prizadeti, ko se je tisto jutro razneslo po tovarni: »Umril je Miha Jerala.« To ni bila samo žalostna novica o smrti enega izmed sodelavcev, to je za mnoge od nas pomenilo surovo pretrganje tistih toplih vezi, ki so vse nas, ki smo te spoštovali in radi imeli, Miha, povezovala s teboj. Nič več tvojega prijaznega odgovora na vsakodnevno »dobro jutro, Miha«, nič več kake hudomušne, ki si jo rad razdrl, mežikajoč

skozi tiste tvoje »špegle«!

In kakšna vrzel je nastala v tvojem ožjem delovnem okolju! In še kako dolgo se bo čutila! Mirno lahko rečemo, da si bil močan stebber v vzdrževalni službi. Tvoje stališče do delovnih obveznosti je bilo zgled in vzpodbuda sodelavcem. Na tvoje obljube smo se lahko vedno zanesli. To je lastno le zrelem in osveščenim osebnostim.

Čenili in spoštovali so te enako tudi v širši skupnosti. Tvoje poznavanje električarske stroke in delovnosti je mnogim pomagala pri dokončevanju doma. Nikoli nisi odrekel, čeprav le drobne, čas razbijaajoče usluge, ker si vedel, kako pomembno je lahko tudi to za marsikoga. Imel si pravo, toplo človeško srce.

Zato, dragi Miha, je iz marsikaterega očesa spozela solza ob turobni novici, da si odšel za vedno.

Poslavljam te, globoko pretreseni od človeka, z veliko začetnico! Ker tak si bil, Miha.

Slava tvojemu spominu!

Zahvale

Ob odhodu v pokoj se najlepše zahvaljujem vsem sodelavkam in sodelavcem iz Računskega centra in Organizacijske službe za lepa darila in želje. Vsem želim obilo delovnih uspehov in osebne sreče!

Vida Šink

Ob odhodu v pokoj se prisrčno zahvaljujem svojim dolgoletnim sodelavcem in prijateljem za pozornost in prelepo darilo. Vsem želim obilo uspeha!

Mateja Šmalc

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem z linije telefonskega vložka v podjetju Iskra Terminali za lepo darilo. Vsem želim veliko delovnih uspehov in osebne sreče!

Vida Šavs

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem iz montaže števec, posebno iz umerjevalnice za čudovita darila. Vsem želim še veliko delovnih uspehov ter medsebojnega razumevanja

Milena Wolf

Ob odhodu v pokoj se sodelavkam in sodelavcem iz planske priprave proizvodnje podjetja Iskra MKD najlepše zahvaljujem za lepo darilo in dobre želje. Vsem skupaj želim še veliko delovnih uspehov in osebne zadovoljstva!

Danijela Suhadolnik

Zahvale

Ob smrti moža

Matije Brišarja

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem za izrečeno sožalje
žena Slavka in sin Matjaž

Ob boleči in prerani izgubi mojega dragega očeta

Marjana Murovca

se iskreno zahvaljujem sodelavcem materialne oskrbe podjetja Terminali, še posebno pa pakirnice za podarjeni denar in spremstvo na njegovi prerani zadnji poti.

Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala!

sin Marjan

Ob nenadomestljivi izgubi našega sina

Jožeta

se iskreno zahvaljujem vsem njegovim sodelavcem in prijateljem iz DO ISKRA AVTOMATIKA, TOZD Naprave za energetiko, za izrečeno sožalje, prineseno cvetje in dano pomoč, izrečene besede ob grobu ter spremstvo na zadnji poti

družina Štupnik

Kako do zdrave porjavelosti

Nekateri srečneži s pridobivanjem lepe počitniške porjavelosti res nimajo težav, že drugi ali tretji dan bivanja na morju se ponasajo z zavirljivo barvo, medtem pa pri ostalih brez sončnih opeklin ne gre. Vsak zase že približno ve, koliko in kakšno zaščito potrebuje in koliko sonca si lahko privošči.

Za vsak primer pa ponovimo nekaj najpomembnejših pravil sončenja:

— zaščito kože vedno prilagodimo svojemu tipu kože, podnebjju in času, v katerem se zadržujemo na soncu. Normalna koža zdrži brez zaščite od 20 do 30 minut, po tem obdobju pa seže pojavijo prve opekline, v gorah in ob morski gladini še nekoliko prej. Z zaščitnim faktorjem 10 ta čas podaljšate desetkratno, torej 10 x 20 minut, nato se nepre-

klicno umaknite s sonca, kajti vnovično mazanje je brez učinka. Prag občutljivosti se bistveno zviša po dvo ali večtedenskem prilagajanju, po tem obdobju lahko na soncu ostanemo precej dlje

— ne uporabljajte že odprtih kozmetičnih sredstev iz preteklega leta

— kremo ali mleko za sončenje nanesemo vsaj 30 minut preden gremo na sonce, šele po tem času začne filter učinkovati

— sončni žarki prodrejo tudi do pol metra pod vodno gladino, zato je priporočljivo, da vsi, ki se ukvarjajo z vodnimi športi uporabijo posebna vodoodporna zaščitna sredstva

— svetlolasi in ostali z zelo občutljivo kožo naj uporabijo sredstvo z izjemno visokim zaščitnim faktorjem (sun block) ali posebne nemastne želeje

Otroci in sonce

Otroci za zdrav razvoj in rast potrebujejo svetlobo in sonce, kajti provitamin D, ki se nahaja v koži se šele z učinkovanjem UV žarkov pretvori v življenjsko pomemben vitamin D, ki omogoča pravilen razvoj okostja.

Vendar pozor: na vsak način preprečite opekline pri majhnih otrocih, njihova koža je neprimerno bolj občutljiva kot pri odraslih. Najbolje je da dojenčki sploh ves čas ostanejo v senci, zaščitimo pa jih s klobučkom in bombažno majico. Malo večji otroci seveda ne bodo hoteli mirovati v senci, zato jih pogosto mažite s sredstvi, ki imajo zaščitni faktor vsaj 8. Otroci se veliko gibljejo v vodi, se tudi bolj znojijo, zato je potrebno zaščito obnavljati.

— Predvsem naredite vse, da se izognete sončnim opeklinam, ki imajo lahko bolj dolgoročne posledice, kot si predstavljate. Če pa se vam to kljub temu pripeti, se vsaj za

tri dni povsem umaknite s sonca, zelo dobrodejen bo hladen tuš in mazanje z jogurtom in ustreznimi hladilnimi mazili.

— Ženske naj bodo še posebej pazljive. Slamnik in sončna očala bodo veliko pripomogli, da nas sonce ne bo prezgodaj postaralo. Skrbno namažite nos in okolico oči!

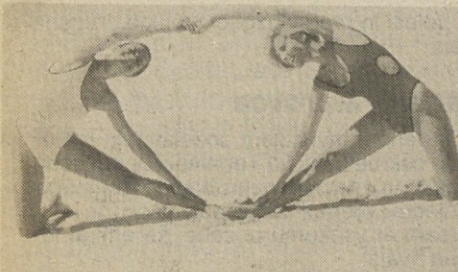
— Pravilo za tiste, ki želijo izkoristiti le POZITIVNE učinke sončnih žarkov: 10 minut dnevno je dovolj, da storimo največ za svojo presnovo, tvorbo vitamina D in dobro psihično počutje!

Najlepše boste porjavili med gibanjem na soncu in v vodi, zato nekaj predlogov v slikah:

Kateri šport je najustreznejši

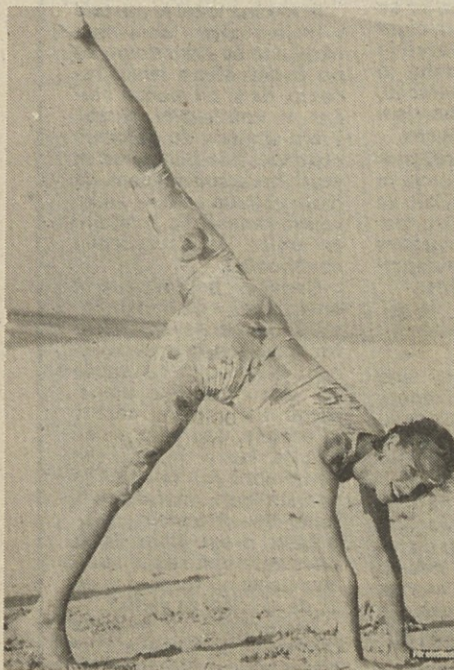
Tisti, ki vam prinese največ zadovoljstva. Predvsem pa ne pretiravajte, posebej še, če nimate kondicije. Nekaterim bo prav gotovo dobro delo tudi brezdelje, saj se natrpan počitniški program lahko spremeni v pravi stres,

zato tistim, ki ste že v službi kar naprej napeti, priporočamo:

spite kolikor hočete, opoldne pa se predajte počitku v senci ob osvežilni pijači in dobri knjigi ali pa brezskrbno uživajte lepote narave. Poskušajte čimbolj spremeniti ustaljene prehranjevalne navade, za kosilo torej le sadje ali veliko skledo solate.

Stanje popolne sproščenosti bo pomirjujoče vplivalo na vaše mišice, živčevje, regulacijo hormonov in psihično počutje — dajte te-

lesu priložnost, da si nabere novih zalog energije.

I. S.

Za čimlepše preživljanje »sieste« pa nekaj pripomočkov v obliki osvežilnih pijač:

Vitaminska mešanica:

1 lonček kefirja ali jogurta
1/8 l multivitaminskega soka
1 žlica medu

Kefir in sok zmešamo v mešalniku in vmešamo med

Mlečni napitek

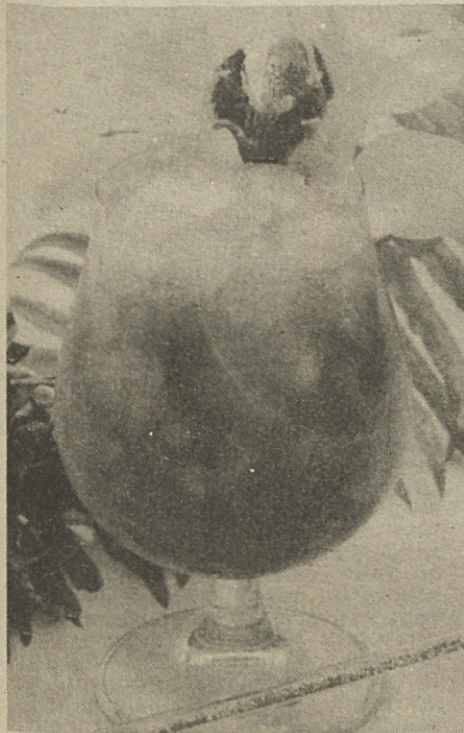

20 dkg sadja po izbiri
2,5 dcl mleka
sladkor

Sestavine vzamemo iz hladilnika in zmešamo v mešalniku. Okrasimo s sadnimi rezinami.

Rumov cocktail

1 limono
4 cl ruma
5 cl mareličnega soka
5 cl ananasovega soka iz konzerve
zdrobljen led

Polovico limone stisnemo in pomešamo z rumom, mareličnim sokom in sokom ananasa. Velik kozarec za koktajle do polovice napolnimo z ledom, rezinami, polovico limone in dolijemo napitek.

Ananasov punč

1 ananas
6 cl belega ruma
2 cl pomarančnega likerja (Curacao)
2 cl limoninega soka
zdrobljen led

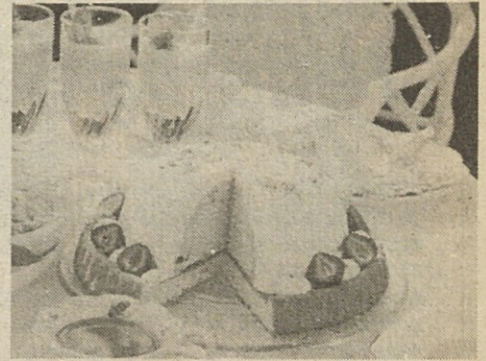
Ananasu odrežemo gornji del kot pokrov. Sadež izdobljemo tako, da pustimo približno 1 cm debele robove. Nekaj koščkov sadeža prihranimo, ostalo sadno maso uporabimo npr. za sadno solato. Rum, liker in limonin sok premešamo. Izdolben ananas do polovice

napolnimo z ledom in prelijemo z napitkom. Okrasimo s sadnimi kockami in desertnimi češnjami.

Sadna torta — »Poletne sanje«

Liter dobro ohlajene sladke smetane, 2 vrečki Kremfixa, 150 g sladkorja v prahu, 4

jajca, naribana limonina lupina, 2 cl žganja, 375 g opranih in očiščenih jagod, 1 kupljeno biskvitno podlogo za torte, 6 cl pomarančnega likerja, 3 žlice pomarančne marmelade, naribani mandlji (1 žlica).

Smetano s kremfixom trdno stepemo in dodamo sladkor v prahu (nekaj smetane prihranimo za garniranje). Rumenjake stepemo in vmešamo med smetano, beljake stepemo v trd sneg in prav tako vmešamo v maso. Maso razpolovimo. V eno polovico vmešamo naribano limonino lupino ali žganje. Jagode zmečkamo (nekaj jagod prihranimo za garniranje) in jih vmešamo v drugo polovico mase. Tortni model ali drugo po velikosti ustrezno posodo napolnimo najprej z limonino maso, nanjo previdno naložimo še jagodovo in damo v zamrzovalnik za približno šest ur.

Biskvitno podlogo prepojimo s pomarančnim likerjem in na tanko namažemo s pomarančno marmelado. Ledeno maso s pomočjo tople vode stresemo iz posode na tortno podlogo, potresemo z drobljenimi mandlji in okrasimo s smetanovimi kupčki in celimi jagodami.

Kako nevarne so salmonele

Še posebno v toplim letnem času zasledimo največ zastрупitev s salmonelami, ki so pogostokrat zelo nevarna obolenja. Največ teh povzročiteljev bolezni vsebuje perutnina; nekateri trdijo, da je celo 70% vse kupljene perutnine okužene s salmonelami. Vendar se z uživanjem tovrstnega mesa zgodi relativno malo zastрупitev, saj z ustrezno termično obdelavo (dušenje, kuhanje, pečenje) uničimo večino teh nevarnih bakterij.

Manjše količine salmonel zaužijemo vsak dan s hrano, vendar nas pred posledicami ščiti želodčna kislina. Šele če zaužijemo salmonele v milijonskih količinah, le-te premagajo zaščitno kislinso okoli oviro v želodcu in se prebijajo v tanko črevo, kjer povzročijo vnetje z drisko, bruhanjem in vročino. Vseh virusov okužbe s salmonelo nikoli ne bo mogoče docela preprečiti (na svežem mesu se v temperaturnem območju od 10°C do 60°C njihovo število podvoji v 20 do 30 minutah), zato je potrebno poznati nekatere varnostne ukrepe.

Do okužbe navadno pride prek mesnega soka, ki ostane na delovni površini v kuhinji. S termično obdelavo te klice v mesu uničimo, nevarnost pa obstaja, če na isti površini pripravljamo zelenjavo, ki jo nato použijemo presno. ZATO:

— v kuhinji naj bo čim manj vlage, zato jo temeljito zračimo, ker zrak in svetloba preprečujeta razmnoževanje večine bakterij

— pazite na snago v kuhinji, skrbno čistite delovne površine, gospodinjstvene stroje in še predvsem roke

— nikoli znova ne zamrzujte že odtajanih živil

— kuhanih jedi ne puščajte po ves dan na sobni temperaturi, temveč jih takoj, ko se ohladijo, spravite v hladilnik; pred zaužitjem jih znova prevrte

— kdor potuje v kraje s tropsko ali subtropsko klimo, naj ne uživa nobene hrane, ki je prišla v stik z vodo (solate, napitki). Varujte se sadja, ki ga ni mogoče olupiti in hladnih delicat, mlečnih izdelkov, še posebno smetane.

Komu so salmonele še posebej nevarne?

Tistim ljudem, ki imajo premalo želodčne kisline pa seveda starejšim in otrokom ter ljudem, katerih imunski sistem je oslabil.

Velja si zapomniti: če upoštevamo vse varnostne ukrepe, skoraj ni nevarnosti za zastрупitev. Posebna previdnost naj velja ravnanju s perutnino, ki jo je treba temeljito prepeči, kajti nevarno je, če ostane znatraj, ob kosteh, še krvava!

Kupili bomo Yefferija Sachsa

Kdo je Yefferi Sachs vam bomo razložili v nadaljevanju. Yefferi se izgovarja Džefi, mi pa ga imenujemo Jože, ker smo le-teh v naši zgodovini vajeni (Jožef iz Nazareta, Jožef II, Franc Jožef, Jože Višarionovič, Jože Broz in Jože Hujs).

Jože, o katerem je govora, je profesor ekonomije na harvardski univerzi, kje drugje kot v ZDA bi pa lahko bil? Star je 35 let in za naše pojme mladenič — če ga primerjamo s šefom vlade.

Tega Jožeta so si izposodili Bolivijci. Z nasveti jim je pomagal, da so znižali 24.000-odstotno letno inflacijo na 6%, planirali pa so znižanje na 15%.

Naša 400-odstotna letna inflacija, ki bo v prihodnjem letu (če bo šlo tako naprej) vsaj 1.000-odstotna, je za omenjenega Jožeta lahko prava malenkost.

Jože je v Boliviji udaril na proračun: vojske, policije, uprave, (SIS in samoupravljanja še niso imeli), zunanje dolgove (te imamo hvala Bogu tudi mi) in na politiko ekonomije. Bolivijci so ga poslušali, ubogali, delali — in uspeli. Jože je v Boliviji seveda delal za znaten honorar, kot dela sedaj tisoč svetovalnih organizacij in posameznikov v Jugoslaviji in ga je dokazano tudi zaslužil, saj je svoj načrt uresničil v 15 (petnajstih) mesecih. Moj predlog je enostaven: »kupimo« tega Jožeta za dve leti, ker imamo več problemov kot Bolivijci (Kosovo, razprtije med republiški državi, četverica, katere tri četrtine so še na prostosti, Agrokomerc, Neum, dr. Kecmanovič, da Iskre pri tem ne omenjam). Ne vem, koliko bi nas to stalo, verjetno bi ga dobili ceneje, kot so Italijani Madonno. Lahko bi napravili trampo (zamenjavo) za nekaj jugoslovanskih politikov stare garde, ki jih je vse več na voljo. Za ZDA bi bili koristni, ker znajo uničiti notranjega in zunanjega sovražnika.

Lahko pa Jožeta tudi »sindikaliziramo«. Ta beseda pa nima nobene zveze z jugoslovanskimi sindikati. Tekmovalne konje sindikalizirajo tako, da konja kupi več lastnikov in od tega kujejo dobiček. Kupi ga lahko direktorska šola na Brdu, kjer imajo tudi konje, najbolje pa je, da ga kupimo delavci, upokojeanci in štipendisti Iskre. Skupno nas je 50.000. Vsak bi prispeval 10 USD, tisti, ki so zaposleni v tujini pa bi dali po 1.000 USD (pač v razmerju s plačo). Transakcijo bi poverili Iskrinemu holdingu Cranex. Uspeh bi bil fantastičen. Jože bi z nasveti Iskro postavil v svetovne razmere, Jugoslavijo pa približal Evropi in država bi nam to dobro plačala. Namesto 10 USD bomo čez dve leti dobili vsak po 100 USD (spet bodo na boljšem zunanji deputati); ker bo šlo dobro Iskri, bomo imeli tudi višje plače — torej, naša perspektiva je Jože — Yefferi Sachs iz daljne Amerike.

Pazite, prosim — te sanje so prelepe — da se ne zbudite!

Nace Pavlin

Spoštovani bralci

Zaradi kolektivnih dopustov bo naslednja številka našega glasila izšla v ponedeljek, 14. avgusta.

Uredništvo

Mali oglas

Ugodno prodam Brako kamp prikolico z dodatno opremo. Telefon: 064 79-661 int. 20.

Dan planincev Iskre

Letos poteka že 20 let od ustanovitve planinskega društva SOZD Iskra. Malo, spričo starosti Planinske zveze Slovenije in veliko za aktivno Iskrino, povsem ljubiteljsko gorohodno organizacijo.

Ker je letos okrogla obletnica, se je vodstvo planinskega društva odločilo proglasiti 17. september za dan planincev Iskre in privediti v ta namen skupni izlet na Janče. Planince, ki jih povezuje ideja ljubiteljsva do neokrnjene narave in višin, naj bi odslej v Iskri povezovalo še iskreno prijateljstvo, zato bo skupni izlet prava priložnost za sklepanje novih poznanstev. Če bo dan planincev Iskre uspel, namerava vodstvo odslej vsako leto obuditi to prireditev.

Janče so prijetna izletniška točka z majhno vasico vrh hriba v Zaslavi. Nanje vodi več poti, vse nekako poldrugo uro do dve hoda iz Zaloga, Laz in Jevnice — tod so tudi železniške postaje in po drugi strani iz doline Besnice. Na vrhu je planinska koča, kamor vodi celo cesta za »onemogle«. Dan planincev Iskre bo potekal ob tej koči, seveda v vsakem vremenu, kot se spodobi za prave planince. Za jedo in hudo žejo bo poskrbljeno. Naj omenimo še to, da velja okolica Janč za izvrstno rastišče pravega kostanja in gob.

Nasvidenje torej, v nedeljo, 17. septembra na Jančah!

Marjan Kralj

Se še spominjate tega izleta, ko smo bili še mnogo mlajši? (Foto: Marjan Kralj)

Jože!

Vsakič, ko ugasne človeško življenje, se v duši oglasi žalostinka, otožna popotnica ob spominu na prijatelja, sodelavca,

znanca. Z vsako teh smrti umre del nas samih, ki smo s tabo živeli, delali, sodoživljali vsak svojo in vsi skupno usodo, le da je bila ta do tebe bolj kruta. Saj pretrgati mlado življenje, ki se je pravzaprav šele začelo, je prekruta igra usode.

Med nas si prišel 1982. leta, že 1972 pa smo se prvič srečali, ko si postal naš štipendist. Opravil si pripravniški izpit in se z vsa

vestnostjo lotil montažerskega dela. Bil si cenjen, priljubljen in prijazen, ki je spremljala tvoj odnos do sodelavcev, je v veliki meri, tudi v težkih trenutkih, pripomogla k dobremu vzdušju in vlivala optimizem kolektivu.

Praznina po tvojem odhodu ostaja. Pogrešali bomo tvoj upanja in mladostni poln smeh, ki še dolgo, dragi Jože, ne bo zbledel v naših spominih.

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra — SOZD elektrokovinske industrije — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Željeznov, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23, telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica — Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvoda.